

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ
«КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ ІМЕНІ ІГОРЯ СІКОРСЬКОГО»

КОРПОРАТИВНЕ ПРАВО

Навчально-методичний посібник

*Рекомендовано Методичною радою КПІ ім. Ігоря Сікорського
як навчальний посібник для студентів,
які навчаються за спеціальністю 081 «Право»,
спеціалізаціями:
«Господарське та адміністративне право і процес»,
«Інформаційне право та право інтелектуальної власності»*

Київ
КПІ ім. Ігоря Сікорського
2018

Корпоративне право: навчально-методичний посібник до вивчення навчальної дисципліни. [Електронний ресурс] : навч. посіб. для студ. спеціальності 081 «Право», спеціалізацій: «Господарське та адміністративне право і процес», «Інформаційне право та право інтелектуальної власності» / КПІ ім. Ігоря Сікорського; уклад.: Бевз С.І. – Електронні текстові дані (1 файл: 165 Кбайт). – Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2018. – 52 с.

*Гриф надано Методичною радою КПІ ім. Ігоря Сікорського
(протокол № 3 від 22.11.2018 р.)
за поданням Вченої ради факультету соціології і права
(протокол № 11 від 25.06.2018 р.)*

Електронне мережне навчальне видання

Корпоративне право

Навчально-методичний посібник

Укладач: Бевз Світлана Іванівна, к.ю.н., доц.

Відповідальний редактор: Кравчук Олексій Олегович, д.ю.н., доц.

Рецензент: Цирфа Г.О. , к.і.н., доц.

Навчально-методичний посібник містить інформацію про мету і завдання навчальної дисципліни, зміст навчального матеріалу, перелік тем лекцій та їх плани, конспекти лекцій, плани практичних занять, завдання для самостійної роботи, індивідуальні завдання, питання для підготовки до заліку з дисципліни «Корпоративне право». Видання має на меті ознайомити студента зі змістом і структурою навчальної дисципліни, допомогти студенту у вивченні та засвоєнні правових норм, на яких базується правове регулювання корпоративних відносин, та формуванні навичок, пов'язаних з юридичних супроводженням здійснення суб'єктами корпоративних правовідносин своїх корпоративних прав.

З М І С Т

I. Загальні відомості про навчальну дисципліну	4
II. Мета та завдання навчальної дисципліни	4
III. Структура навчальної дисципліни	6
IV. Розподіл навчального часу	6
V. Зміст навчальної дисципліни:	
Зміст навчальної дисципліни за темами	7
Лекційні заняття	10
Практичні заняття та завдання для самостійної роботи для студентів денної форми навчання	28
Практичні заняття та завдання для самостійної роботи для студентів заочної форми навчання	33
VI. Самостійна робота	34
VII. Індивідуальні завдання	34
VIII. Контрольні роботи	35
IX. Методичні рекомендації	35
X. Засоби діагностики навчання	36
XI. Рекомендована література	37
Додаток 1. Орієнтовні теми рефератів	42
Додаток 2. Варіанти домашньої контрольної роботи	43
Додаток 3. Питання на залік	46
Додаток 4. Тестові завдання	48
Додаток 5. Рейтингова система оцінювання результатів навчання студентів денної форми навчання	50

І. ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ

Навчальна дисципліна “Корпоративне право” займає важливе місце у професійній підготовці фахівців - майбутніх юристів. Саме ця підгалузь господарського права забезпечує реалізацію конституційного права громадян на свободу підприємництва, виступаючи при цьому регулятором суспільних відносин, що виникають у зв’язку із створенням, діяльністю, реорганізацією та ліквідацією корпорацій. Розвиток ринкових відносин спричинив виникнення різних недержавних форм господарювання, більшу частину яких на сьогодні становлять господарські товариства. Це, у свою чергу, зумовило необхідність розвитку інституту корпоративних відносин.

Вивчення корпоративного права передбачено освітньо-професійною програмою підготовки студентів другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 081 «Право», спеціалізаціями «Господарське та адміністративне право і процес» та «Інформаційне право і право інтелектуальної власності». Навчальна дисципліна належить до циклу дисциплін базової підготовки. «Корпоративне право» належить до спеціальних дисциплін для студентів, які навчаються за спеціальністю «Право».

Представлена навчальна дисципліна розкриває поняття, предмет та принципи корпоративного права; сутність корпорації, її ознаки та види; особливості реалізації та захисту корпоративних прав, виконання корпоративних обов’язків учасників корпорації; особливості здійснення корпоративного управління та контролю, відповідальності в господарських товариствах; порядок здійснення державою своїх корпоративних прав; окремі аспекти корпоративного права зарубіжних країн та Європейського союзу.

Предметом навчальної дисципліни є наукові погляди, нормативно-правові акти, практика їх застосування щодо регулювання корпоративних відносин. Вивчення дисципліни «Корпоративне право» базується на знаннях, отриманих студентами з дисциплін: «Цивільне право», «Господарське право», «Комерційне право», «Господарське процесуальне право».

Засвоєння матеріалу кредитного модулю студентами-правниками є необхідною передумовою якісного виконання ними в майбутньому своїх професійних завдань, зокрема, юрисконсульта певного підприємства.

ІІ. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

2.1. . Мета навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни «Корпоративне право» є формування у студентів здатностей:

- визначати порядок здійснення суб’єктами корпоративних правовідносин своїх корпоративних прав;
- аналізувати та тлумачити чинне законодавство, що регулює правове становище юридичних корпорацій в Україні;
- розробляти проекти локальних (корпоративних) нормативних актів;

- визначати порядок здійснення корпоративного управління, особливості формування та компетенції загальних зборів учасників, виконавчих органів, наглядової ради, органів контролю за діяльністю органів господарського товариства;
- правильно застосовувати чинне законодавство, що регулює правове становище корпорацій в Україні;
- - реалізувати одержані знання на практиці.

2.2. . Завдання навчальної дисципліни.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти після засвоєння навчальної дисципліни «Корпоративне право» мають продемонструвати такі результати навчання:

знання:

- поняття та видів корпорацій в Україні;
- поняття та правової природи корпоративних правовідносин, правових підстав їх виникнення та припинення;
- принципів корпоративного права;
- поняття та класифікації корпоративних прав, порядку їх здійснення;
- моделей корпоративного управління;
- поняття та класифікації органів управління господарського товариства;
- поняття відповідальності в корпоративних правовідносинах;
- порядку здійснення державою своїх корпоративних прав;
- особливостей судових та позасудових форм захисту корпоративних прав;
- основних понять корпоративного права зарубіжних країн та Європейського Союзу.

уміння:

- логічно та послідовно викладати теоретичний матеріал з дисципліни;
- визначати порядок здійснення суб'єктами корпоративних правовідносин своїх корпоративних прав;
- застосовувати положення чинного законодавства при вирішенні ситуаційних задач щодо правового становища корпорацій;
- складати проекти локальних (корпоративних) нормативних актів та процесуальні документи, що використовуються під час захисту корпоративних прав.

досвід:

- юридичної оцінки обсягу корпоративних прав та обов'язків;
- підготовки проектів локальних (корпоративних) нормативних актів та процесуальних документів, що використовуються під час захисту корпоративних прав;
- виявлення можливих варіантів поведінки учасників корпоративних відносин

III. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 120 годин, 4 кредити ЄКТС.

Навчальна дисципліна містить один кредитний модуль, який складається з 1-го розділу.

Семестр	Навчальний час		Розподіл навчальних годин			Контрольні заходи		
	Кредити	акад. годин	Лекції	Практичні	СРС	МКР/ ДКР	рефер ат	Семестр. атестація
1 Денна форма	4	120	36	18	66	+	+	Диф.залік
1 Заочна форма	4	120	12	2	106	+	-	Диф. залік

IV. РОЗПОДІЛ НАВЧАЛЬНОГО ЧАСУ ДЛЯ СТУДЕНТІВ ДЕННОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ ЗА ТЕМАМИ

№ п/п	Назва теми	Кількість годин			
		лекції	Практичні (семінарські)	СРС	всього
1	Тема 1. Поняття та предмет корпоративного права	4	2	8	14
2	Тема 2. Корпоративні права та обов'язки учасників господарських товариств	6	4	10	20
3	Тема 3. Корпоративне управління в господарських товариствах	4	2	6	12
4	Тема 4. Майнові відносини в корпоративних підприємствах	4	2	6	12
5	Тема 5. Відповідальність в господарських товариствах	4	2	6	12
6	Тема 6. Корпоративні права держави	4	2	4	10
7	Тема 7. Захист корпоративних прав	4	2	8	14
8	Тема 8. Корпоративне право зарубіжних країн та Європейського Союзу	6	-	4	10
9	Контрольна робота за змістовим модулем	-	1	4	5
10	Виконання індивідуального завдання	-	-	8	8
11	Залік	-	1	2	3
Всього:		36	18	66	120

РОЗПОДІЛ НАВЧАЛЬНОГО ЧАСУ ДЛЯ СТУДЕНТІВ ЗАОЧНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ ЗА ТЕМАМИ

№ п/п	Назва теми	Кількість годин			
		лекції	Практичні (семінарські)	СРС	всього
1	Тема 1. Поняття та предмет корпоративного права	1		10	11
2	Тема 2. Корпоративні права та обов'язки учасників господарських товариств	2	1	14	17
3	Тема 3. Корпоративне управління в господарських товариствах	2		12	14
4	Тема 4. Майнові відносини в корпоративних підприємствах	2		14	16
5	Тема 5. Відповідальність в господарських товариствах	1		12	13
6	Тема 6. Корпоративні права держави	1		9	10
7	Тема 7. Захист корпоративних прав	2	1	13	16
8	Тема 8. Корпоративне право зарубіжних країн та Європейського Союзу	1		14	15
	Виконання ДКР			8	8
Всього:		12	2	106	120

V. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Зміст навчального матеріалу за темами

Тема 1. Поняття та предмет корпоративного права

Поняття «корпорація» та його етимологія. Основні ознаки та види корпорацій.

Поняття корпоративного права. Предмет корпоративного права. Поняття та правова природа корпоративних правовідносин. Правові підстави виникнення та припинення корпоративних правовідносин.

Елементи корпоративних правовідносин. Суб'єкти корпоративних правовідносин. Об'єкти корпоративних правовідносин.

Принципи корпоративного права.

Джерела корпоративного права, їх характеристика. Значення локальних (корпоративних) нормативних актів.

Тема 2. Корпоративні права та обов'язки учасників господарських товариств

Поняття та класифікація корпоративних прав. Порядок виникнення та припинення корпоративних прав та обов'язків учасника господарського товариства.

Зміст корпоративних прав. Межі здійснення корпоративних прав.

Право на участь в управлінні товариством. Право на одержання прибутку (дивідендів) товариства. Право учасника одержувати інформацію про діяльність товариства. Право на одержання частки активів при ліквідації товариства. Поняття корпоративних обов'язків та їх виконання.

Тема 3. Корпоративне управління в господарських товариствах

Поняття корпоративного управління. Загальна характеристика принципів корпоративного управління. Принципи корпоративного управління Організації економічного співробітництва та розвитку. Національні кодекси корпоративної поведінки. Відповідність законодавства України принципам корпоративного управління.

Моделі корпоративного управління. Англо-американська модель корпоративного управління. Особливості західноєвропейської моделі корпоративного управління. Японська модель корпоративного управління. Перехідна модель корпоративного управління.

Поняття корпоративного контролю. Конфлікт інтересів у корпоративних правовідносинах.

Поняття та класифікація органів управління господарського товариства. Формування та компетенція органів господарським товариством.

Загальні збори учасників господарських товариств. Компетенція загальних зборів учасників. Порядок повідомлення учасників про проведення загальних зборів. Порядок здійснення представництва учасників на загальних зборах. Порядок голосування та прийняття рішення на загальних зборах учасників. Зміст та порядок складення протоколу загальних зборів учасників.

Виконавчі органи господарських товариств. Структура виконавчих органів. Характеристика одноособового виконавчого органу. Колегіальний виконавчий орган та порядок прийняття ним рішень. Компетенція виконавчих органів.

Функції наглядової ради господарського товариства. Порядок обрання членів наглядової ради. Порядок прийняття рішень наглядовою радою.

Контроль за діяльністю органів господарського товариства. Ревізійна комісія господарського товариства. Аудит та порядок його проведення.

Повноваження посадових осіб господарських товариств. Відповідальність посадових осіб органів управління.

Специфіка корпоративного управління в холдингах.

Тема 4. Майнові відносини в корпоративних підприємствах

Право корпоративної власності. Джерела формування майна господарського товариства.

Поняття та функції статутного капіталу корпоративних підприємств. Розмір статутного капіталу та порядок його формування. Вклади до статутного капіталу. Внесення вкладів у вигляді майнових прав. Збільшення статутного капіталу. Зменшення статутного капіталу.

Тема 5. Відповідальність в господарських товариствах

Поняття відповідальності в корпоративних правовідносинах. Характеристика відповідальності господарського товариства як корпорації. Відповідальність учасників господарського товариства. Особливості відповідальності членів органів управління господарських товариств.

Інститут відповідальності в товаристві однієї особи. Основні та дочірні товариства: питання відповідальності.

Тема 6. Корпоративні права держави

Поняття корпоративних прав держави. Підстави виникнення корпоративних прав держави.

Порядок здійснення державою своїх корпоративних прав. Специфіка корпоративного управління в акціонерних товариствах, акції якого належать державі. Оцінка та захист корпоративних прав держави.

Органи з управління корпоративними правами держави. Порядок здійснення організаційно-господарських повноважень органами державної влади.

Тема 7. Захист корпоративних прав

Правова природа та види корпоративних конфліктів та корпоративних спорів. Особливості порядку розгляду корпоративних конфліктів.

Поняття захисту корпоративних прав. Характеристика форм захисту корпоративних прав. Самозахист корпоративних прав. Судова та позасудові форми захисту корпоративних прав.

Способи та засоби захисту корпоративних прав. Зловживання правом на захист у корпоративних правовідносинах.

Тема 8. Корпоративне право зарубіжних країн та Європейського Союзу

Поняття та основні види корпорацій у континентальній системі права зарубіжних країн. Джерела корпоративного права зарубіжних країн континентальної системи права. Особливості правового становища змішаних видів торгових товариств у континентальній системі права.

Поняття корпорації та класифікація компаній за правом Великобританії та США. Джерела корпоративного права Великобританії та США. Британська система реєстрації компаній. Управління компаніями за правом Великобританії. Спільні та відмінні риси порядку виплати дивідендів за правом Великобританії та США.

Корпоративне право Європейського Союзу та етапи його розвитку. Джерела корпоративного права Європейського Союзу. Основи функціонування

системи реєстрації товариств за правом Європейського Союзу. Корпоративне управління у праві Європейського Союзу. Регулювання груп компаній на рівні Європейського Союзу.

Лекційні заняття

Тема 1. Поняття та предмет корпоративного права

1. Поняття «корпорація» та його етимологія.
2. Основні ознаки та види корпорацій.
3. Поняття та принципи корпоративного права.
4. Джерела корпоративного права, їх характеристика
5. Предмет корпоративного права.
6. Поняття та правова природа корпоративних правовідносин.
7. Суб'єкти корпоративних правовідносин.

Література: базова: 1-9; допоміжна: 1-34; 43.

Конспект лекцій:

1. Саме слово “корпорація” (від латинської “corporation”) означає союз, групу осіб, що об'єднана спільністю професійних чи станових інтересів.

Українське законодавство визначає корпорацію як один з видів господарських об'єднань. Ч. 3 ст. 120 ГК передбачає, що під корпорацією розуміється договірне об'єднання, створене на основі поєднання виробничих, наукових і комерційних інтересів підприємств, що об'єдналися, з делегуванням ними окремих повноважень централізованого регулювання діяльності кожного з учасників органам управління корпорації.

Корпорація як юридична особа, може розглядатися як результат реалізації засновниками їх суб'єктивного права на підприємницьку діяльність.

2. У літературі виділяють такі основні ознаки корпорації:

- корпорація є юридичною особою;
- корпорація як юридична особа зберігається незалежно від зміни складу її учасників;
- корпорація – це об'єднання не лише учасників, але й їх майна (вкладів до статутного (складеного) капіталу, паїв, внесків);
- майно, внесене учасниками в корпорацію, належить корпорації на праві власності, якщо інше не визначене законом;
- учасники корпорації є носіями прав та обов'язків у відношенні як до самої корпорації, так і один до одного;
- корпорація представляє собою організаційну єдність, що виражається у тому числі у наявності органів управління.

3. Корпоративне право розглядається в об'єктивному і суб'єктивному розумінні.

Основними принципами корпоративного права є:

- пріоритет інтересів корпорації над інтересами її учасників.

- принцип пропорційності
- принцип демократії
- принцип рівності при розподілі доходу з капіталу
- принцип незалежності членів наглядової ради та виконавчих органів корпорації.

4. До джерел корпоративного права потрібно віднести:

- Конституція України;
- Господарський кодекс України;
- Цивільний кодекс України;
- Податковий кодекс України;
- Господарський процесуальний кодекс України;
- Закони України:
 - Про господарські товариства;
 - Про акціонерні товариства;
 - Про кооперацію;
 - Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань;
 - Про цінні папери та фондовий ринок;
 - Про Національну депозитарну систему України;
 - інші
- нормативно-правові акти, що видаються Президентом України, Кабінетом Міністрів України, Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку, Антимонопольним комітетом України тощо;
- внутрішні, локальні акти, в яких містяться корпоративні норми;
- корпоративний звичай;
- акти органів судової влади.

Внутрішні документи корпорації мають свої характерні риси.

5. Предметом корпоративного права є корпоративні правовідносини.

Під корпоративними відносинами маються на увазі відносини, що виникають, змінюються та припиняються щодо корпоративних прав (ч. 3 ст. 167 ГК).

Корпоративні відносини мають комплексний характер і складну структуру. Так, корпоративні відносини включають групу внутрішніх відносин і групу відносин зовнішнього характеру.

6. Корпоративні правовідносини виникають в результаті реалізації суб'єктом цивільного права (фізичною чи юридичною особою) своєї можливості бути учасником чи засновником юридичної особи. Тому корпоративними у «чистому вигляді» залишаються правовідносини: 1) майнового характеру і 2) за участю юридичних осіб корпоративного типу.

Питання вибору належності корпоративного права до сфери цивільного чи господарського – явище, яке відоме під назвою розподілу права на приватне

і публічне. На сьогодні галузевий розподіл права зводиться, головним чином, до предметних групувань законодавчих норм, що можна пояснити практичними потребами. Не викликає сумнівів той факт, що корпоративне право регулює майнові та інші пов'язані з майновими суспільні відносини, які засновані на принципах юридичної рівності, автономії волі і майнової самостійності їх учасників, і в цьому сенсі є частиною цивільного права (ст. 1 ЦК України). Разом з цим було б помилково виключати регламентацію корпоративних відносин імперативними нормами закону, так само як і привнесення у ці відносини цілого шару публічно-правових елементів.

7. Суб'єктами корпоративних відносин є:

- корпоративні підприємства;
- учасники (члени) корпоративних підприємств;
- органи корпоративного підприємства;
- носії публічних інтересів.

Тема 2. Корпоративні права та обов'язки учасників корпорації

1. Поняття та класифікація корпоративних прав.
2. Порядок виникнення та припинення корпоративних прав та обов'язків учасника господарського товариства.
3. Загальна характеристика корпоративних прав учасників корпорації
4. Загальна характеристика корпоративних обов'язків учасників корпорації
5. Право на участь в управлінні товариства
6. Право учасника одержувати інформацію про діяльність товариства
7. Право на одержання прибутку (дивідендів) товариства.
8. Право на одержання частки активів при ліквідації товариства.
9. Поняття корпоративних обов'язків та їх виконання.

Література: базова: 1-9; допоміжна: 1,5-7,22-27,32-34,38-40,42,43,45,48:

Конспект лекцій:

1. Корпоративні права у розумінні ст. 167 ГК – це права особи, частка якої визначається у статутному капіталі (майні) господарської організації, що включають правомочності на участь цієї особи в управлінні господарською організацією, отримання певної частки прибутку (дивідендів) даної організації та активів у разі ліквідації останньої відповідно до закону, а також інші правомочності, передбачені законом та статутними документами.

За призначенням корпоративні права можуть бути поділені на дві групи:

- 1) майнові корпоративні права.
- 2) організаційні (управлінські, немайнові) корпоративні права.

2. Усі підстави набуття корпоративних прав можна поділити на дві групи: первинні та похідні

Момент набуття корпоративних прав залежить від підстав їх набуття.

Корпоративні права та обов'язки можуть виникати у особи внаслідок:

- заснування корпорації (первинний спосіб набуття корпоративних прав).
- набуття особою вже існуючих корпоративних прав на підставі вчинення правочинів, спадкування (правонаступництва), рішення суду тощо (похідний спосіб набуття корпоративних прав).

Підставами припинення корпоративних прав та обов'язків можуть бути:

- відчуження корпоративних прав (продаж, міна, дарування тощо).
- вихід власника корпоративних прав із корпорації.
- виключення власника корпоративних прав із корпорації.
- визнання власника корпоративних прав таким, що вибув зі складу корпорації.
- припинення корпорації, відносно якої особа мала корпоративні права та обов'язки.
- інші законні підстави.

3. Аналіз відповідних положень ГК (ст. 88, 121, 167) та ЦК (ст. 116), Закону України “Про господарські товариства” (ст. 10), Закону України “Про акціонерні товариства” (ст. 25–27), Закону України “Про кооперацію” (ст. 12) дозволяє виділити такі основні права учасників корпорації:

- право брати участь в управлінні справами корпорації в порядку, визначеному в установчих документах, за винятком випадків, передбачених законом.
- право брати участь у розподілі прибутку корпорації та одержувати його частину (дивіденди).
- право здійснити відчуження часток у статутному (складеному) капіталі корпорації, цінних паперів, що засвідчують участь у корпорації, в порядку, встановленому законом
- право отримати активи у разі ліквідації господарської організації.
- право одержувати інформацію про діяльність корпорації у порядку, передбаченому установчими документами.
- право вийти в установленому порядку з корпорації.

4. До основних обов'язків учасників корпорації відносяться:

- обов'язок додержуватися установчих документів корпорації та виконувати рішення її органів управління.
- обов'язок вносити вклади (оплачувати акції) у розмірі, порядку та коштами (засобами), що передбачені установчими документами, відповідно до закону.
- обов'язок не розголошувати комерційну таємницю та конфіденційну інформацію про діяльність товариства.

5. Відповідно до п. 2.1.1. Принципів корпоративного управління, що затверджені рішенням Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку № 955 від 22.07.2014р. – право на участь в управлінні товариством забезпечується шляхом участі та голосування на загальних зборах. Для того, щоб акціонери мали можливість ефективно реалізувати це право, товариство повинно забезпечити дотримання таких прав акціонерів:

- а) брати участь у вирішенні найважливіших питань діяльності товариства
- б) вчасно отримувати повідомлення про скликання загальних зборів,
- в) своєчасно та у зручний для акціонера спосіб знайомитися з матеріалами, пов'язаними з порядком денним загальних зборів, та отримувати додаткову інформацію стосовно питань порядку денного від посадових осіб та інших уповноважених осіб товариства.
- г) вносити пропозиції та вимагати їх включення до порядку денного загальних зборів за умови внесення такої пропозиції акціонером(ами), який (які) володіють необхідною кількістю голосів.
- г) брати участь у загальних зборах особисто або через вільно обраного представника, причому голоси, подані на загальних зборах акціонерами та представниками акціонерів, мають однакову силу.
- д) брати участь в обговоренні та голосуванні з питань порядку денного, причому процедура голосування на загальних зборах повинна забезпечувати прозорість та надійність підрахунку голосів.

6. Відповідно до пункту г) ст. 10 Закону України «Про господарські товариства» товариство на запит учасника зобов'язано надати йому: річні баланси, звітність товариства, протоколи зборів учасників. Згідно з п. 1 ст. 88 Господарського кодексу України на запит акціонера товариство повинно надати йому для ознайомлення протоколи ревізійної комісії та інших органів управління товариством.

Частиною 1 ст. 77 ЗУ «Про акціонерні товариства» визначені документи, які зобов'язане зберігати акціонерне товариство.

Інформація про володіння корпоративними правами має різний правовий режим залежно від організаційно-правової форми корпоративного підприємства.

7. Відповідно до ч. 1 ст. 30 ЗУ «Про акціонерні товариства» дивіденд - частина чистого прибутку акціонерного товариства, що виплачується акціонеру з розрахунку на одну належну йому акцію певного типу та/або класу. За акціями одного типу та класу нараховується однаковий розмір дивідендів. Товариство виплачує дивіденди виключно грошовими коштами.

Прийняття вищим органом товариства рішення про виплату дивіденду означає, що дивіденд оголошений — із цього моменту в акціонерів виникає право вимагати виплати дивіденду, включаючи право на пред'явлення до товариства відповідного позову.

Винятком є право на отримання дивідендів власниками привілейованих акцій.

Відповідно до ст. 30 ЗУ «Про акціонерні товариства» – виплата дивідендів здійснюється з чистого прибутку звітного року та/або нерозподіленого прибутку в обсязі, встановленому рішенням загальних зборів акціонерного товариства, у строк не пізніше шести місяців після закінчення звітного року.

Порядок виплати АТ дивідендів, затверджено рішенням НКЦПФР від 12.04.2016 №391. Стаття 31 Закону України «Про акціонерні товариства» встановлює обмеження на виплату дивідендів.

8. Це право також належить до категорії потенційних. Для його реалізації необхідно виконання цілої низки умов.

Учасники товариства не належать до числа його кредиторів, а тому розподіл між ними майна товариства проводиться за рамками ліквідаційної процедури. Зокрема, відповідно до ч. 4 ст. 61 ГК України – майно, що залишилося після задоволення претензій кредиторів, використовується за вказівкою власника.

9. Обов'язки акціонера, як і його права, можна поділити на обов'язки, що впливають з участі в акціонерному товаристві, та обов'язки, які впливають із права власності на акцію.

Учасник корпорації відповідно до ст. 11 Закону України «Про господарські товариства» повинен:

1) додержувати установчих документів товариства і виконувати рішення загальних зборів та інших органів управління товариства;

2) виконувати свої зобов'язання перед товариством, у тому числі пов'язані з майновою участю, а також вносити вклади (оплачувати акції) у розмірі, порядку та засобами, передбаченими установчими документами;

3) не розголошувати комерційну таємницю та конфіденційну інформацію про діяльність товариства;

4) нести інші обов'язки, якщо це передбачено Законом України «Про господарські товариства», законодавством України та установчими документами.

Обов'язки акціонера закріплені у ст. 29 ЗУ «Про акціонерні товариства», які ідентичні обов'язкам учасника господарського товариства, закріпленим ст. 11 Закону України «Про господарські товариства».

Такий перелік зобов'язань акціонера перед акціонерним товариством наводиться і в чинних ЦК та ГК України.

Тема 3. Корпоративне управління в господарських товариствах

1. Поняття та принципи корпоративного управління.
2. Моделі корпоративного управління.
3. Поняття корпоративного контролю.
4. Система контролю за фінансово-господарською діяльністю корпорації
5. Поняття та класифікація органів управління господарського товариства.
6. Правовий статус посадових осіб корпоративного підприємства
7. Загальні збори учасників господарських товариств.

Література: базова: 1-9; допоміжна: 7,12,19-24, 32,34,37,40,42,44,48,54.

Конспект лекцій:

1. Корпоративне управління - це система врегульованих правом відносин, що виникають у процесі взаємодії органів корпоративного підприємства, учасників (членів) та інших зацікавлених осіб з приводу їх узгодженої участі в забезпеченні ефективної діяльності підприємства, рівноваги впливу та балансу інтересів учасників корпоративних відносин.

Аналіз наукових досліджень питань корпоративного управління дозволяє окреслити систему принципів корпоративного управління.

- Принцип підпорядкування більшості меншості.
- Принцип залежності ступеня впливу учасника на управління корпоративним підприємством від розміру (частки) його вкладу в капітал корпоративного підприємства.
- Принцип загального керівництва і контролю учасників (членів) корпоративного підприємства за його діяльністю.
- Принцип централізації управління і розмежування компетенції органів корпоративного підприємства.
- Принцип можливості залучення до управління корпоративним підприємством осіб, які не є її учасниками (членами).

На підставі загальноприйнятих міжнародних стандартів корпоративного управління з урахуванням національних особливостей було розроблено Принципи корпоративного управління, затверджені рішенням Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку від 22.07.2014 р. № 955.

2. Прийнято виділяти три основні моделі корпоративного управління: англо-американську, західноєвропейську (німецьку) та японську.

Англо-американська модель (застосовується в корпораціях Великобританії, США, Австралії, Новій Зеландії, Канади і деяких інших

країнах) характеризується наявністю індивідуальних акціонерів і постійно зростаючим силою незалежних, тобто не пов'язаних з корпорацією, акціонерів (вони називаються «зовнішні» або «аутсайдери»), а також чітко розробленою законодавчою базою, яка визначає права та обов'язки трьох ключових учасників – директорів, менеджерів, акціонерів.

Японська та західноєвропейська (німецька) моделі. Інша їх назва – інсайдерські моделі, де право власності та контроль над корпорацією перебувають у руках досить однорідних груп інсайдерів. Характерна значна (до 60% пакета акцій) участь фінансових установ, значна роль банків (у тому числі, в представництві акціонерів), сильна позиція ради директорів, особисте (непредставницьке) голосування.

3. В літературі виділяють поняття “корпоративний контроль”, під яким пропонується розуміти результат розподілу сил, позицій, можливостей, влади серед суб'єктів корпоративних відносин.

Корпоративний контроль можливий через:

- = акціонерний контроль,
- = виробничо-господарський контроль або контроль за власне підприємницькою діяльністю – виробництвом, реалізацією продукції (робіт, послуг).

4. Контроль за фінансово-господарською діяльністю товариства здійснюється як через залучення незалежного зовнішнього аудитора (аудиторської фірми), так і через механізми внутрішнього контролю.

У корпоративному підприємстві контрольний орган може бути колегіальним (ревізійна комісія) або одноособовим (ревізор). При цьому одноособовий контрольний орган - ревізор, згідно із законодавством може створюватися не у всіх корпоративних підприємствах, а тільки в АТ (ст. 73 Закону про АТ) та в кооперативі (ч. 2 ст. 106 ГКУ, ст. 18 Закону України «Про кооперацію»).

У залежності від виду корпоративного підприємства формування контрольного органу може мати певні особливості.

5. Згідно зі ст. 97 ЦК управління товариством здійснюють його органи. Органами управління товариством є загальні збори його учасників і виконавчий орган, якщо інше не встановлено законом.

Вищим органом управління корпоративного підприємства є загальні збори уповноважених кооперативу» (ст. 15 Закону України «Про кооперацію»).

Виконавчий орган корпоративного підприємства є ключовою ланкою структури корпоративного управління, оскільки на нього покладається поточне керівництво діяльністю підприємства, що передбачає реалізацію господарських цілей, стратегії і політики підприємства. Саме через нього корпоративне підприємство реалізує господарську правосуб'єктність у сфері

господарювання, набуває суб'єктивних господарських прав і створює господарські обов'язки.

У корпоративному підприємстві виконавчий орган може бути колегіальним, тобто складатись з декількох осіб, або одноособовим - це такий виконавчий орган підприємства, який складається з однієї особи. При цьому у корпоративному підприємстві водночас може існувати тільки один виконавчий орган.

Окрім загальних зборів та виконавчого органу у деяких видах корпорації створюється наглядова або спостережна рада. В певних випадках створення наглядової (спостережної) ради є обов'язковим.

6. Посадові особи корпоративного підприємства - це фізичні особи, обрані (призначені) до органів підприємства, які вчиняють дії по виконанню функцій таких органів у межах їх компетенції.

На законодавчому рівні перелік суб'єктів, які мають статус посадових осіб визначено тільки для господарських товариств. Так, згідно із ч. 2 ст. 23 Закону про ГТ посадовими особами органів управління товариства визнаються голова та члени виконавчого органу, ревізійної комісії, ревізор товариства, а також голова та члени іншого органу товариства, наділені повноваженнями з управління товариством, якщо утворення такого органу передбачено установчими документами товариства.

Законодавець визначає перелік осіб, які не можуть бути посадовими особами органів управління господарських товариств.

7. Значення загальних зборів у системі корпоративного управління проявляється через його характерні риси.

Загальні збори бувають черговими (річними) та позачерговими. Компетенція загальних зборів передбачена ст. 159 ЦК, ст. 122 ГК, ст. 59 Закону України "Про господарські товариства", ст. 33 Закону України "Про акціонерні товариства", ст. 15 Закону України "Про кооперацію". Перелік питань, що їх закон відносить до компетенції загальних зборів, не є вичерпним. Тому в установчих документах корпорації можуть передбачатися й інші питання, що розглядатимуться загальними зборами.

Тема 4. Майнові відносини в корпоративних підприємствах

1. Право корпоративної власності
2. Джерела формування майна товариства
3. Поняття та функції статутного капіталу корпоративних підприємств
4. Формування статутного капіталу корпоративних підприємств
5. Порядок внесення вкладів до статутного капіталу у вигляді майнових прав
6. Порядок зміни розміру статутного капіталу корпоративних підприємств
7. Поняття, види та вимоги до формування інших фондів корпорації

Література: базова: 1-9; допоміжна: 1,5,9,12,28,29,32,38,40,42,43,45.

Конспект лекцій:

1. Корпоративна власність базується на функціонуванні капіталу, який формується шляхом вільного продажу титулів власності - акцій. Кожен власник акції є власником капіталу акціонерного товариства публічного типу. На противагу партнерської власності, якщо остання функціонує у вигляді приватних акціонерних товариств, акції товариств публічного типу вільно продаються і купуються на ринках. У зв'язку з цим через окремі періоди часу можуть відбуватися зміни власників акцій - фіктивного капіталу, тоді як суспільство буде продовжувати своє існування до моменту його ліквідації або реорганізації. Хоча в корпоративній власності і представлені роздроблені, приватні власники акцій (тому вона і відноситься до приватної власності), проте її можна вважати перехідною формою від приватної власності до суспільної.

Акціонерний капітал, незважаючи на свою роздробленість між власниками акцій, функціонує і вступає у господарські відносини як єдине ціле, як громадський об'єднаний капітал. Відносини розпорядження реалізуються не розрізнено, стосовно до окремих пакетах акцій, а до всього капіталу в цілому. Реалізація відносин розпорядження акціонерним капіталом здійснюється тими, хто володіє контрольним пакетом акцій. Власники контрольного пакета акцій розпоряджаються всім капіталом акціонерного товариства як єдиної власністю.

2. Майном корпоративного підприємства є сукупність речей, його майнових прав та майнових обов'язків. Воно формується за рахунок вкладів учасників та з інших джерел, зокрема, внаслідок здійснення підприємством господарської діяльності, укладення договорів тощо.

Джерелами формування майна суб'єктів господарювання є:

- грошові та матеріальні внески засновників;
- доходи від реалізації продукції (робіт, послуг);
- доходи від цінних паперів;
- капітальні вкладення і дотації з бюджетів;
- надходження від продажу (здачі в оренду) майнових об'єктів (комплексів), що належать їм, придбання майна інших суб'єктів;
- кредити банків та інших кредиторів;
- безоплатні та благодійні внески, пожертвування організацій і громадян;
- інші джерела, не заборонені законом.

3. Поширеним є визначення статутного капіталу як зафіксованої установчими документами та оціненої учасниками сукупність вкладів, об'єднаних учасниками при створенні товариства для забезпечення його діяльності; як грошового еквівалента майна, яке повинно передаватися

товариству у вигляді внесків для забезпечення його діяльності та як сплати його учасниками отримуваних ними майнових прав як суми вкладів учасників, що виконують функції джерела коштів товариства.

Статутний капітал виконує такі функції:

- 1) інституційну.
- 2) інформаційну.
- 3) економічну.
- 4) гарантійну.

4. Статутний капітал формується в кілька етапів.

На першому етапі учасники визначаються з розміром статутного капіталу та розміром внеску кожного.

На другому етапі, коли визначилися з розміром і розподілом капіталу, учасники визначаються з предметом внеску та його оцінкою.

На третьому етапі учасники повинні домовитися про строки сплати (передачі) вкладів.

Останнім важливим моментом для формування статутного капіталу корпоративного підприємства є оформлення внесення вкладів до статутного капіталу.

5. Внесення вкладу до статутного капіталу господарського товариства майновими правами, за загальним правилом, пов'язане із заміною кредитора в зобов'язанні, якщо інше не встановлено договором або законом. Новим кредитором у зобов'язанні стає у цьому випадку господарське товариство.

Внесок "ноу-хау" до статутного капіталу господарського товариства, як зазначається у листі Державного департаменту інтелектуальної власності від 30.10.2002 р. N 16-07/3483 "Щодо "ноу-хау" у статутному фонді товариства", повинен бути оформлений ліцензійним договором на використання "ноу-хау" або договором про передачу прав на "ноу-хау".

Порядок оцінки вкладів визначається в установчих документах господарського товариства, якщо інше не передбачено законом. Тобто законодавством надано право самим засновникам (учасникам) господарських товариств визначати критерії, за якими провадитиметься оцінка їхніх вкладів (договірна оцінка).

6. Статутний капітал корпоративного підприємства може бути змінений як у бік збільшення, так і в бік зменшення.

Порядок збільшення статутного капіталу має три послідовні стадії:

- 1) прийняття рішення про збільшення статутного капіталу.
- 2) сплата додаткових вкладів.
- 3) державна реєстрація змін до установчих документів.

Збільшення статутного капіталу може відбуватися у кілька способів:

- а) прийняття нових учасників.
- б) реінвестування прибутку.
- в) додаткові внески всіх учасників.
- г) додаткові внески окремих учасників.

Зміна статутного капіталу може відбуватися й у бік зменшення, але не нижче від мінімального розміру, встановленого законом.

Порядок зменшення статутного капіталу включає такі стадії:

- 1) прийняття рішення про зменшення статутного капіталу.
- 2) державна реєстрація змін до установчих документів.
- 3) повідомлення кредиторів.
- 4) врегулювання претензій кредиторів.

Зменшення розміру статутного капіталу корпоративного підприємства може відбуватися в один із таких способів:

- 1) пропорційне зменшення номінальної вартості вкладів усіх учасників.
- 2) непропорційне зменшення номінальної вартості вкладів усіх учасників.
- 3) зменшення номінальної вартості вкладів окремих учасників.
- 4) зменшення загальної кількості часток.

7. Резервний капітал господарського товариства формується відповідно до ч.4 ст.87 ГК України, ст.19 Закону України «Про акціонерні товариства». Можуть бути сформовані інші фонди в товаристві. В виробничих кооперативах фонди формуються відповідно до Закону України «Про кооперацію».

Тема 5. Відповідальність в господарських товариствах

1. Поняття відповідальності в корпоративних правовідносинах.
2. Характеристика відповідальності господарського товариства як корпорації.
3. Основні та дочірні товариства: питання відповідальності.
4. Відповідальність учасників господарського товариства.
5. Відповідальність членів органів управління господарських товариств

Література: базова: 1-9; допоміжна: 7,12,32,34,40,42,43,48,54

Конспект лекцій:

1. Корпоративна відповідальність – це різновид юридичної відповідальності і представляє собою санкції, покладені законодавчими і локальними нормативними актами на учасників корпоративних правовідносин, що виражені в обов'язку зазнати несприятливі наслідки порушення корпоративних норм.

Інститут відповідальності в корпоративних правовідносинах має певні особливості.

2. Законодавчо закріплений принцип самостійної відповідальності товариства за своїми зобов'язаннями усім належним йому майном і не відповідальності такого суб'єкта права за зобов'язаннями його учасників (акціонерів) (ч. 1 ст. 96 ЦК).

Угоди, укладені від імені господарського товариства до моменту реєстрації, визнаються такими, що укладені з товариством, тільки за умови їх подальшого схвалення товариством. Угоди, укладені засновниками до моменту реєстрації товариства і надалі не схвалені товариством, тягнуть за собою правові наслідки лише для засновників (ст. 84 ГК, ст. 8 Закону України “Про господарські товариства”).

Відповідно до ч. 6 ст. 126 ГК, якщо корпоративне підприємство через дії або бездіяльність холдингової компанії виявиться неплатоспроможним та визнається банкрутом, то холдингова компанія несе субсидіарну відповідальність за зобов'язаннями корпоративного підприємства.

3. Якщо корпоративне підприємство через дії або бездіяльність холдингової компанії виявиться неплатоспроможним та визнається банкрутом, то холдингова компанія несе субсидіарну відповідальність за зобов'язаннями корпоративного підприємства.

4. За загальним правилом, встановленим ч. 3 ст. 96 ЦК, учасник (засновник) юридичної особи не відповідає за зобов'язаннями юридичної особи, а юридична особа не відповідає за зобов'язаннями її учасника (засновника), крім випадків, встановлених установчими документами та законом. Особи, які створюють юридичну особу, несуть солідарну відповідальність за зобов'язаннями, що виникли до її державної реєстрації (ч. 4 ст. 96 ЦК).

Законодавством України передбачені певні випадки, коли учасник несе відповідальність за зобов'язаннями господарського товариства.

5. Відповідно до ч. 1 ст. 63 Закону України “Про акціонерні товариства” посадові особи органів акціонерного товариства повинні діяти в інтересах товариства, дотримуватися вимог законодавства, положень статуту та інших документів товариства.

Посадові особи відповідають за заподіяну ними товариству шкоду відповідно до чинного законодавства України (ч. 4 ст. 23 Закону України “Про господарські товариства”).

Відповідно до ч. 2, 3 ст. 63 Закону України “Про акціонерні товариства” посадові особи органів акціонерного товариства несуть відповідальність перед товариством за збитки, завдані товариству своїми діями (бездіяльністю), згідно із законом. У разі якщо відповідальність несуть кілька осіб, їх відповідальність перед товариством є солідарною.

Тема 6. Корпоративні права держави

1. Поняття корпоративних прав держави та підстави їх виникнення.
2. Порядок здійснення державою своїх корпоративних прав
3. Оцінка та захист корпоративних прав держави.

4. Система органів та їх компетенція щодо управління корпоративними правами держави

Література:; базова:1-9; допоміжна:8,10,11,12-20,30,31,33,53

Конспект лекцій:

1. Корпоративні права держави – право держави, частка якої визначається в статутному капіталі господарського товариства, що включає право на управління цим товариством, отримання певної частки його прибутку (дивідендів), активів у разі ліквідації відповідно до законодавства, а також інші права, передбачені законом та установчими документами.

Корпоративні права, що належать державі у статутних капіталах господарських організацій (корпоративні права держави) відповідно до ст. 2, 3 Закону України “Про управління об’єктами державної власності” належать до об’єктів управління державної власності.

Згідно зі ст. 1 Закону України “Про управління об’єктами державної власності” *управління об’єктами державної власності* – це здійснення Кабінетом Міністрів України та уповноваженими ним органами, іншими суб’єктами, визначеними цим Законом, повноважень щодо реалізації прав держави як власника таких об’єктів, пов’язаних з володінням, користуванням і розпоряджанням ними, у межах, визначених законодавством України, з метою задоволення державних та суспільних потреб.

2. Визначається згідно зі статтями 11 – 11-4 Закону України «Про управління об’єктами державної власності»

3. Відповідно до ч. 1 ст. 13 Закону України “Про управління об’єктами державної власності” вартість об’єктів державної власності визначається Фондом державного майна України відповідно до законодавства.

Вимоги щодо організації та здійснення заходів охорони об’єктів державної власності визначають спільно відповідні суб’єкти управління та Міністерство внутрішніх справ України.

Методика оцінки державних корпоративних прав держави затверджена постановою КМУ від 02.08.1999 р. № 1406.Згідно з цією Методикою проводиться оцінка вартості державних корпоративних прав та активів господарських товариств, у статутному фонді яких є державні корпоративні права.

Методика не застосовується для оцінки вартості державного майна та державних корпоративних прав, які підлягають приватизації.

Методикою передбачено два порядки проведення оцінки (з визначенням сфери їх застосування).

4. Суб’єктами управління об’єктами державної власності (корпоративними права держави) є: Кабінет Міністрів України; центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну

політику у сфері управління об'єктами державної власності; міністерства, інші органи виконавчої влади та державні колегіальні органи; Фонд державного майна України; органи, що забезпечують діяльність Президента України, Верховної Ради України та Кабінету Міністрів України; органи, які здійснюють управління державним майном відповідно до повноважень, визначених окремими законами; державні господарські об'єднання, державні холдингові компанії, інші державні господарські організації; Національна академія наук України, галузеві академії наук. Державна керуюча холдингова компанія має статус повноваженого органу управління щодо об'єктів управління державної власності, що передані до її статутного капіталу та статутного капіталу її корпоративних підприємств.

Тема 7. Захист корпоративних прав

1. Правова природа та види корпоративних конфліктів та корпоративних спорів.
2. Особливості порядку розгляду корпоративних конфліктів.
3. Поняття захисту корпоративних прав.
4. Характеристика форм захисту корпоративних прав.
5. Способи захисту корпоративних прав.
6. Зловживання правом на захист у корпоративних правовідносинах.

Література: базова: 1-9; допоміжна: 2-4,7,9,32,34,38,40,42,43,46,47,49,50,52

Конспект лекцій:

1. Різновидом конфлікту інтересів є корпоративні конфлікти, які виникають лише між суб'єктами корпоративних відносин як носіями корпоративних інтересів – загальнокорпоративного, так і індивідуально-корпоративних.

За своєю природою корпоративні конфлікти є конфліктами економічними., за способом вирішення корпоративні конфлікти є конфліктами правовими.

Корпоративні конфлікти можна класифікувати за суб'єктним складом учасників типових корпоративних конфліктів, за типом правовідносин, з якими пов'язані ці конфлікти.

Термін «корпоративні спори» застосовується в судовій практиці давно, водночас як зміст самого поняття, так і межі його застосування чітко не визначені ні в законодавстві, ні в правовій доктрині.

Корпоративними спорами, на погляд Кузнецової Н. С., є такі спори, предметом яких є вимоги учасників корпоративних відносин, тобто відносин, пов'язаних із здійсненням управління корпоративним утворенням або веденням його справ, про захист їх корпоративних прав способами, передбаченими законом.

Всі корпоративні спори умовно поділяються на спори, пов'язані з реалізацією і захистом корпоративних прав та спори, пов'язані з визнанням недійсними установчих документів господарського товариства.

Зміст ст. 12 ГПК України дозволяє виділити три групи корпоративних спорів, підвідомчих господарському суду.

2. Серед нині чинних правових засобів розв'язання конфлікту інтересів в АТ слід виділити:

- 1) внутрішньо-корпоративні механізми
- 2) розв'язання конфлікту компетентними державними органами в межах наданих їм повноважень (НКЦПФР, антимонопольними органами та ін.)
- 3) судові процедури, передбачені чинним законодавством

3. Право учасників корпоративних відносин на захист впливає із загальних положень про захист прав та інтересів, передбачених ст. 20 ГК, ст. 15 ЦК, і є невід'ємною гарантією здійснення корпоративних прав та інтересів.

4. Порядок реалізації особою свого права на захист називають формою захисту. Виокремлюють юрисдикційну та неюрисдикційну форми захисту.

Юрисдикційна форма захисту передбачає можливість захисту прав у судовому (шляхом звернення до суду).

Позасудовий захист корпоративних прав полягає в можливості звернутися за захистом своїх прав до спеціальних державних органів управління та здійснити самозахист (безпосередньо або опосередковано через органи управління господарського товариства)

5. Способи захисту — це законодавчо закріплені заходи, за допомогою яких створюється можливість для поновлення порушеного права, припинення та попередження його порушення.

Загальна система способів захисту прав та інтересів визначена у ст. 20 ГК, ст. 16 ЦК. Законами України “Про господарські товариства” та “Про акціонерні товариства” передбачені й спеціальні способи захисту прав учасників товариств.

Для реалізації способів захисту корпоративних прав використовуються засоби захисту.

6. На думку Коссака В. М. зловживання правом — це недозволене використання особою свого права, порушення міри і виду поведінки, визначених законом, з посиланням при цьому на формально належне особі суб'єктивне право.

Грінмейл — корпоративний шантаж, реалізація прав акціонерів, власників неконтрольного пакета акцій агресивним шляхом, мета — викуп акцій.

Схема класичного корпоративного шантажу припускає, що структура, яка атакує, купує на фондовому ринку невеликий пакет акцій процвітаючої

компанії, після чого новоспечений акціонер починає привселюдно критикувати керівництво компанії. Потім настає черга скарг до контрольних та правоохоронних органів, а також судових позовів з будь-якого приводу. Кінцевою метою шантажиста є або одержання відступних за відмову від претензій, або продаж свого пакета акцій за завищеною ціною.

Тема 8. Корпоративне право зарубіжних країн та Європейського Союзу

1. Джерела корпоративного права зарубіжних країн
2. Поняття та основні види корпорацій у континентальній системі права зарубіжних країн.
3. Поняття та основні види корпорацій у англосаксонській системі права зарубіжних країн.
4. Корпоративне право Європейського Союзу та етапи його розвитку.
5. Корпоративне управління у праві Європейського Союзу.

Література: базова:5,6; допоміжна:35,36,41,51

Конспект лекцій:

1. Процес становлення інститутів сучасного корпоративного права в розвинутих правових системах, зокрема в Англії, Франції, Німеччині, США зайняв не одне століття. Протягом цього часу їх зміст шліфувався законодавством, відпрацьовувався судовою практикою, детально аналізувався в доктрині.

До джерел корпоративного права більшості держав належать закони, адміністративні акти нормативного характеру, судова практика і звичаї. В країнах континентальної Європи, а також в тих державах, які сприйняли їх систему права, на першому місці стоїть закон; цивільне право цих держав кодифіковане. Адміністративний акт офіційно відіграє підпорядковану роль, а судова практика взагалі не вважається джерелом права. Вважається, що суди, виносячи рішення, не створюють загальних норм, не займаються правотворчістю, а рішення з конкретної справи обов'язкове тільки для цієї справи. В багатьох Інша ситуація в країнах, які застосовують систему англосаксонського права. Хоча там і є верховенство закону над іншими джерелами права, проте судова практика також є джерелом права і часто в регулюванні цивільних правовідносин відіграє більшу роль порівняно з джерелами так званого писаного права – законами і підзаконними актами. Джерела корпоративного права Великобританії та США представлені рядом законодавчих актів.

2. Законодавство країн континентальної Європи передбачає наступні основні види корпорацій: повне товариство, командитне товариство, акціонерне товариство і його різновиди, товариство з обмеженою відповідальністю, негласне товариство.

3. Організаційними формами комерційних корпорацій США є певні види торгових товариств: з обмеженою відповідальністю (limited liability partnership), командитні (limited partnership), професійні командитні (professional limited partnership), командитні товариства з обмеженою відповідальністю (limited liability limited partnership), повні (general partnership). Розрізняють також компанії з обмеженою відповідальністю (limited liability company).

У праві Англії всі юридичні особи є корпораціями, які поділяються на корпорації – об'єднання осіб (corporation aggregate) та одноособові корпорації (corporation sole). Корпорації (об'єднання осіб), які діють у торговій (підприємницькій) сфері, називаються компаніями (company). Компанії поділяють на публічні й приватні.

4. На підставі Римського договору у 1962 році Радою ЄЕС була прийнята Загальна програма зняття перешкод щодо свободи заснування. Ця програма передбачала низку заходів щодо гармонізації корпоративного права держав-членів. Інструментом, за допомогою якого здійснювалась гармонізація корпоративного права держав - членів Співтовариства, стали директиви.

Але питання корпоративного права, врегульовані директивами, все ж таки не отримали більш-менш уніфікованого регулювання у державах-членах ЄС, оскільки, по-перше, директиви лише визначають, які результати правового регулювання мають бути досягнуті державами-членами. Як альтернатива процесу гармонізації національного корпоративного законодавства у рамках ЄС були розроблені і прийняті регламенти, якими запроваджувалися так звані наднаціональні юридичні особи – *європейське об'єднання з економічних інтересів, європейське акціонерне товариство, європейське кооперативне товариство*.

5. В праві ЄС розроблялися також акти, спрямовані на удосконалення корпоративного управління (5-а Директива). Директива мала врегулювати різні аспекти управління АТ, зокрема:

- структуру органів управління товариства;
- компетенцію загальних зборів;
- обов'язки та відповідальність директорів товариства;
- права акціонерів, особливо міноритарних;
- затвердження річної звітності товариства;
- функції та відповідальність аудиторів;
- питання залучення працівників до управління товариством.

Були також прийняті інші документи, основною метою яких було забезпечення прозорості механізмів оплати праці та заохочення, контролю акціонерів за цими процесами, вимог щодо розкриття інформації про компанію та прийняття загальними зборами акціонерів рішення про винагороду керівництву, а також надання дорадчих і наглядових повноважень комітету з призначень та винагороди – органу наглядової ради товариства.

Практичні заняття та завдання для самостійної роботи для студентів денної форми навчання

Практичні (семінарські) заняття з навчальної дисципліни «Корпоративне право» для студентів спеціальності “Право” проводяться згідно з навчальним планом Факультету соціології і права Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені І. Сікорського».

Основні завдання циклу практичних занять – засвоїти теоретичні положення навчальної дисципліни, понятійно -категоріальний апарат, виробити у студентів вміння правильно орієнтуватися та застосовувати норми чинного законодавства щодо корпоративних правовідносин у практичній діяльності, поглибити відповідні знання та навички.

Для підготовки до практичних (семінарських) занять необхідно використовувати конспекти лекцій, рекомендовану літературу, чинне законодавство з відповідної теми та судову практику.

Тема 1. Поняття та предмет корпоративного права

Заняття 1 має на меті формування у студентів знань щодо предмету, джерел та принципів корпоративного права

Питання для обговорення:

1. Поняття «корпорація» та його етимологія.
2. Поняття та принципи корпоративного права.
3. Джерела корпоративного права, їх характеристика. Значення локальних (корпоративних) нормативних актів
4. Поняття та правова природа корпоративних правовідносин.
5. Правові підстави виникнення та припинення корпоративних правовідносин.

Завдання на СРС:

1. Скласти схему «Види джерел корпоративного права».
2. Проаналізувати альтернативні точки зору щодо поняття, змісту та видів корпоративних відносин.
3. Визначити галузеву належність корпоративних відносин на підставі аналізу актів корпоративного законодавства та спеціальної літератури.
4. Прослідкувати за зміною пріоритетів в регулюванні корпоративних відносин за період з 1991 р. до 2008 р. (до набуття чинності Законом «Про акціонерні товариства») та виявити найбільш актуальні проблеми, що потребують якнайшвидшого вирішення з метою забезпечення адекватності правового регулювання сучасному стану корпоративних відносин в Україні.
5. Проаналізуйте норми Господарського кодексу України, Цивільного кодексу України, Закону України «Про господарські товариства», Закону України «Про акціонерні товариства» і визначте які норми:
 - а) можуть бути змінені статутом акціонерного товариства порівняно із законом;
 - б) відсутні у законі з вказівкою на регулювання відповідних відносин чи питань статутом акціонерного товариства;

в) доцільно передбачити статутом акціонерного товариства з метою попередження спорів, що не зможуть бути вирішені.

Література: базова: 1-9; допоміжна: 1-34; 43.

Тема 2. Корпоративні права та обов'язки учасників корпорації

Заняття 2 має на меті закріплення знань щодо предмету регулювання корпоративного права та формування знань відносно об'єкта корпоративних правовідносин – корпоративних прав та обов'язків

Питання для обговорення:

1. Елементи корпоративних правовідносин.
2. Суб'єкти та об'єкти корпоративних правовідносин.
3. Поняття та класифікація корпоративних прав.
4. Підстави виникнення та припинення корпоративних прав

Завдання на СРС:

1. Визначити з посиланням на норми чинного законодавства, як співвідносяться поняття «засновник товариства», «учасник товариства» та «акціонер».

2. Визначити відмінності в правовому статусі: акціонерів, учасників ТОВ і ТДВ, ПТ, КТ, кооперативу, господарського об'єднання.

Література: базова: 1-9; допоміжна: 1,5-7,22-27,32-34,38-40,42,43,45,48

Тема 2. Корпоративні права та обов'язки учасників корпорації

Заняття 3 спрямоване на вивчення змісту окремих корпоративних прав, порядку їх реалізації, а також з'ясування сутності корпоративних обов'язків та порядку їх виконання

Питання для обговорення:

1. Право на участь в управлінні товариства.
2. Право учасника одержувати інформацію про діяльність товариства
3. Право на одержання прибутку (дивідендів) товариства.
4. Поняття корпоративних обов'язків та їх виконання.

Завдання на СРС:

1. Розв'язати ситуаційні завдання:

Повне товариство «Б» звернулося до суду з вимогою виключити зі свого складу учасника Петренка, оскільки він систематично не виконує свої обов'язки та своєю бездіяльністю перешкоджає досягненню цілей товариства. Петренко проти позову заперечує, оскільки він був занадто заклопотаний останні шість місяців, а з наступного місяця буде виконувати свої обов'язки учасника повного товариства «Б» в повному обсязі. Яке рішення повинен прийняти суд? Які підстави та порядок виключення учасника з повного товариства?

Література: базова: 1-9; допоміжна: 1,5-7,22-27,32-34,38-40,42,43,45,48:

Тема 3. Корпоративне управління в господарських товариствах

Заняття 4 має на меті засвоєння студентами можливих моделей корпоративного управління; поняття, класифікації та повноважень органів

управління господарського товариства, формування навичок складання локальних нормативних актів

Питання для обговорення:

1. Поняття корпоративного управління.
2. Загальна характеристика принципів корпоративного управління.
3. Формування та компетенція органів господарських товариств.
4. Порядок повідомлення учасників про проведення загальних зборів.
5. Контроль за діяльністю органів господарського товариства.

Завдання на СРС:

1. Розробити:

Варіант 1: Положення про наглядову раду акціонерного товариства.

Варіант 2: Положення про виконавчий орган ТОВ.

Варіант 3: Положення про загальні збори ТДВ.

2. Визначити етапи проведення загальних зборів АТ.

3. Відповідність законодавства України принципам корпоративного управління.

4. Розв'язати ситуаційні завдання:

Акціонери ПрАТ «Агроінвест», що в сукупності володіють 8,5 відсотками акцій, поставили перед наглядовою радою товариства вимогу про скликання у грудні поточного року позачергових загальних зборів акціонерів у зв'язку із прийняттям правлінням акціонерного товариства рішення, що суперечить інтересам акціонерів і виходить за межі компетенції правління. Наглядова рада відмовилася виконати цю вимогу, посилаючись на недоцільність такого кроку у зв'язку із запланованими на березень наступного року черговими загальними зборами акціонерів.

Чи можуть акціонери-ініціатори проведення позачергових зборів скликати такі збори самі?

Якими правами наділено меншість в акціонерному товаристві щодо управління справами товариства?

Який Ви можете запропонувати вихід з цієї ситуації?

Література: базова: 1-9; допоміжна: 7,12,19-24, 32,34,37,40,42,44,48,54.

Тема 4. Майнові відносини в корпоративних підприємствах

Заняття 5 спрямоване на формування знань відносно корпоративної власності, формування майна корпоративних підприємств, їх фондів

Питання для обговорення:

1. Правовий режим та джерела формування майна корпоративних підприємств.

2. Склад майна корпоративних підприємств. Вимоги до капіталу, фондів та резервів корпоративних підприємств.

3. Доходи в корпоративних підприємствах: поняття, джерела формування, порядок використання.

4. Цінні папери корпоративних підприємств.

Завдання на СРС:

1. Вплив виду та організаційно-правової форми корпоративних підприємств на порядок формування та структуру її майнової бази.

2. Визначити відмінність між статутним капіталом (складеним майном) та реальним капіталом/майном корпоративних підприємств

3. Визначити види та типи цінних паперів, які може емітувати корпоративне підприємство залежно від його організаційно-правової форми та виду діяльності.

4. Розв'язати ситуаційні завдання:

Загальними зборами публічного акціонерного товариства 20 липня 2012 року було прийняте рішення про зменшення статутного капіталу до розміру чистих активів товариства, які зменшилися через неефективне використання протягом останніх двох років його майна (що було підставою для переобрання всього складу виконавчого органу і наглядової ради АТ).

Які умови мають бути дотримані цим товариством щодо (1) розміру його статутного капіталу, (2) врахування інтересів кредиторів товариства, (3) шляхів зменшення статутного капіталу?

Література: базова: 1-9; допоміжна: 1,5,9,12,28,29,32,38,40,42,43,45.

Тема 5. Відповідальність в господарських товариствах.

Заняття 6 має на меті засвоєння студентами обсягу відповідальності засновників різних організаційно-правових форм господарювання та відповідальності корпорації як самостійного суб'єкта.

Питання для обговорення:

1. Поняття відповідальності в корпоративних правовідносинах.

2. Характеристика відповідальності господарського товариства як корпорації.

3. Відповідальність учасників господарського товариства.

Завдання на СРС:

1. Запропонувати власну редакцію ч. 6 ст. 126 Господарського кодексу України, що регулює відповідальність холдингової компанії за зобов'язаннями корпоративних підприємств.

2. Розв'язати ситуаційні завдання:

Засновуючи товариство з додатковою відповідальністю три особи (двоє громадян і товариство з обмеженою відповідальністю) уклали договір про заснування ТДВ, в якому передбачили, що засновники-громадяни мають нести додаткову відповідальність за зобов'язаннями товариства у подвійному розмірі до їх вкладів, а ТОВ – в потрійному – як своєрідну плату за призначення представника ТОВ директором ТДВ, який не може бути відкликаний зборами учасників ТДВ ні за яких умов.

Якими нормативно-правовими актами визначається правовий статус ТДВ?

Які характерні ознаки притаманні ТДВ відповідно до закону?

Чи є правомірним включення до договору про заснування ТДВ вищезгаданих положень про відповідальність учасників товариства?

В якому порядку здійснюється управління ТДВ і формування його органів, в т.ч. виконавчого?

Дайте оцінки дій засновників та вищезгаданих положень укладеного ними договору.

Чи є укладений засновниками договір установчим документом ТДВ

Література: базова: 1-9; допоміжна: 7,12,32,34,40,42,43,48,54

Тема 6. Корпоративні права держави

Заняття 7 спрямоване на засвоєння знань щодо поняття, підстав виникнення та порядку здійснення корпоративних прав держави

Питання для обговорення:

1. Поняття корпоративних прав держави
2. Підстави виникнення корпоративних прав держави.
3. Порядок здійснення державою своїх корпоративних прав.
4. Оцінка та захист корпоративних прав держави.

Завдання на СРС:

1. Визначити специфіку корпоративного управління в акціонерних товариствах, акції якого належать державі.

Виявити засоби, що застосовує держава до контрольованих нею корпоративних підприємств.

Література:; базова: 1-9; допоміжна: 8,10,11,12-20,30,31,33,53

Тема 7. Захист корпоративних прав

Заняття 8 передбачає засвоєння студентами знань про можливі корпоративні спори та порядок їх вирішення, можливі способи, засоби та форми захисту своїх прав та інтересів

Питання для обговорення:

1. Правова природа та види корпоративних конфліктів та корпоративних спорів.
2. Типові ситуації порушення прав та інтересів учасників корпоративних відносин.
3. Поняття захисту корпоративних прав.
4. Механізми захисту інтересів учасників корпоративних відносин: поняття та види (внутрішньо корпоративні, адміністративні, судові, альтернативні).
5. Судова та позасудові форми захисту корпоративних прав.
6. Зловживання правом на захист у корпоративних правовідносинах

Завдання на СРС:

1. Виявити співвідношення традиційних та альтернативних способів вирішення конфліктів/спорів між учасниками корпоративних відносин.

2. Визначити, чим відрізняються механізми вирішення конфлікту інтересів від механізмів вирішення спорів між учасниками корпоративних відносин.

Література: базова: 1-9; допоміжна: 2-4,7,9,32,34,38,40, 42,43,46,47,49,50, 52

Заняття 9 спрямоване на здійснення підсумкового контролю рівня засвоєних знань (модульна контрольна робота; залік)

Практичні заняття та завдання для самостійної роботи для студентів заочної форми навчання

Заняття 1 спрямоване на вивчення змісту окремих корпоративних прав, порядку їх реалізації, з'ясування сутності корпоративних обов'язків, порядку їх виконання, а також передбачає засвоєння студентами знань про можливі корпоративні спори та порядок їх вирішення, можливі способи, засоби та форми захисту своїх прав та інтересів

Тема 2. Корпоративні права та обов'язки учасників корпорації

Питання для обговорення:

1. Поняття та класифікація корпоративних прав.
2. Підстави виникнення та припинення корпоративних прав
3. Право на участь в управлінні товариства.
4. Право учасника одержувати інформацію про діяльність товариства
5. Право на одержання прибутку (дивідендів) товариства.
6. Поняття корпоративних обов'язків та їх виконання.

Література: базова: 1-9; допоміжна: 1,5-7,22-27,32-34,38-40,42,43,45,48

Завдання на СРС:

1. Визначити з посиланням на норми чинного законодавства, як співвідносяться поняття «засновник товариства», «учасник товариства» та «акціонер».
2. Визначити відмінності в правовому статусі: акціонерів, учасників ТОВ і ТДВ, ПТ, КТ, кооперативу, господарського об'єднання

Тема 7. Захист корпоративних прав

7. Типові ситуації порушення прав та інтересів учасників корпоративних відносин.
8. Поняття захисту корпоративних прав.
9. Механізми захисту інтересів учасників корпоративних відносин: поняття та види (внутрішньо корпоративні, адміністративні, судові, альтернативні).
10. Судова та позасудові форми захисту корпоративних прав.
11. Зловживання правом на захист у корпоративних правовідносинах.

Література: базова: 1-9; допоміжна: 2-4,7,9,32,34,38,40, 42,43,46,47,49,50, 52

Завдання на СРС:

3. Виявити співвідношення традиційних та альтернативних способів вирішення конфліктів/спорів між учасниками корпоративних відносин.
4. Визначити, чим відрізняються механізми вирішення конфлікту інтересів від механізмів вирішення спорів між учасниками корпоративних відносин.

VI. Самостійна робота

Самостійна робота студента денної форми навчання передбачає самостійне, на основі рекомендованої навчальної та наукової літератури, опрацювання та засвоєння окремих положень дисципліни. Завдання на самостійну роботу в межах кожної теми наведені в межах практичних занять. Навчальним планом не передбачено окремих тем для самостійного опрацювання студентами. Перевірка рівня засвоєння матеріалу таких тем проводиться в процесі обговорення питань із логічно споріднених тем дисципліни на аудиторних заняттях.

На самостійне опрацювання студентами заочної форми навчання виносяться окремі питання змісту навчального матеріалу, неопрацьованого на лекціях і практичному занятті, виконання домашньої контрольної роботи.

VII. Індивідуальні завдання

У процесі вивчення тем навчальної дисципліни з метою поглибленого вивчення та аналізу окремих проблем, студентам денної форми навчання пропонується опрацювання деяких питань у формі підготовки рефератів. Теми можливих рефератів оголошуються під час аудиторних занять та готуються за бажанням студента.

При роботі над підготовкою реферату, студент вирішує два основні завдання:

- а) більш глибоко та повно вивчає визначену правову проблему;
- б) набуває навичок щодо:
 - аналізу законодавства та наукових розробок із запропонованої теми, та їх узагальнення;
 - вміння критично ставитися до тієї чи іншої точки зору та можливостей висловлення власної точки зору;
 - можливостей виявлення прогалин у законодавстві та визначення шляхів їх вирішення;
 - аналізу існуючої судової практики.

Перед тим як розпочати підбирати літературу, студент повинен мати загальне уявлення щодо змісту теми. Для цього необхідно поновити у пам'яті матеріал, якщо він вже вивчався (лекції, семінари, консультації). Якщо тема ще не вивчалася – отримати консультацію у викладача.

Підготовлений студентом реферат повинен включати існуючі наукові точки зору, огляд чинного законодавства, аналіз судової практики та власний погляд щодо шляхів вирішення існуючого питання в сфері правового регулювання корпоративних правовідносин та/або врахування зроблених висновків в подальшому.

Робота повинна бути правильно оформлена: мати титульний аркуш, безпосередньо текст реферату (максимум 20 сторінок), на останніх сторінках необхідно навести список використаних джерел. Приблизна тематика рефератів наводиться у додатку 1.

Опрацьовуючи навчальний матеріал дисципліни «Корпоративне право», студенти заочної форми навчання виконують індивідуальне завдання – домашню контрольну роботу (ДКР).

Метою виконання ДКР є засвоєння понятійного апарату навчальної дисципліни, формування вмінь логічного та послідовного викладення теоретичного матеріалу з дисципліни; аргументування власної правової позиції; застосовування положень чинного законодавства при вирішенні ситуаційних задач.

Виконання ДКР розвиває навички самостійної роботи з навчальною та науковою літературою, сприяє формуванню вміння використовувати знання для вирішення відповідних практичних завдань.

Терміни видачі, виконання і здачі ДКР визначаються графіком, що розробляється випусковою кафедрою на кожний семестр. Варіанти ДКР наводяться у додатку 2.

VIII. Контрольні роботи

Метою проведення модульної контрольної роботи є виявлення рівня засвоєних знань та опанування навчальної дисципліни. Після вивчення кредитного модуля студенти виконують контрольну (модульну) роботу, яка складається з теоретичних питань, що виносяться на залік (наводяться в додатку 3), та тестових завдань (орієнтовні тестові завдання наводяться в додатку 4).

IX. Методичні рекомендації

Навчальна дисципліна «Корпоративне право» передбачає проведення таких занять, як лекційні та практичні (семінарські), самостійну роботу студентів та підсумковий контроль.

Вивчення навчальної дисципліни «Корпоративне право» доцільно розпочати з засвоєння понятійно-категоріального апарату, який буде використовуватися протягом всього курсу.

Під час лекційних занять доцільним є висвітлення дискусійних та колізійних питань, що виникають при правовому регулюванні корпоративних відносин, в межах кожної, визначеної тематичним планом, теми. Відносно питань, які чітко врегульовані законодавством, на лекційних заняттях необхідно зазначити перелік нормативно-правових актів, які чітко здійснюють таке регулювання та залишити на самостійне опрацювання. При викладенні лекційного матеріалу доцільно наочно зображувати матеріал шляхом використання мультимедійного проектора або за допомогою певних схем, що зображуються на дошці.

Практичні (семінарські) заняття передбачають необхідність засвоєння теоретичних положень навчальної дисципліни, понятійно –категоріального апарату, формування у студентів вміння правильно орієнтуватися та застосовувати норми чинного законодавства щодо корпоративних

правовідносин у практичній діяльності, поглиблення відповідних знань та навичок. Під час проведення практичного (семінарського) заняття має закріплюватися лекційний матеріал шляхом обговорення його у формі дискусії або розв'язання певних ситуаційних завдань.

Самостійна робота студента є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом і виконується в позааудиторний час. Навчальний час, відведений для самостійної роботи студента, регламентується робочим навчальним планом.

Зміст самостійної роботи студента визначається робочою програмою навчальної дисципліни, методичними матеріалами, завданнями викладача.

Самостійну роботу можна умовно поділити на два різновиди: на частину, яка органічно пов'язана з аудиторними заняттями, і на частину, що виконується за ініціативою студентів.

Навчальний матеріал, передбачений робочою програмою навчальної дисципліни, для засвоєння студентом в процесі самостійної роботи, виноситься на підсумковий контроль поряд з навчальним матеріалом, який опрацьовувався при проведенні аудиторних занять.

Під час самостійної роботи, при підготовці до практичних занять та при виконанні індивідуальних завдань необхідно використовувати рекомендовану літературу та нормативно-правові акти з відповідної теми, а у випадках, рекомендованих викладачем, і судову практику. При цьому слід використовувати законодавство, чинне на момент виконання завдання (на час підготовки до заняття). При використанні нормативно-правових актів слід застосовувати їх останні редакції. Для використання останньої редакції доцільно використовувати відповідні аналітичні інформаційно-правові системи або вільно доступні ресурси мережі Інтернет на сайтах <http://rada.gov.ua/>, <http://nau.kiev.ua/> та інших. Із судовою практикою при необхідності можна ознайомитися в Єдиному реєстрі судових рішень в мережі Інтернет на сайті <http://reyestr.court.gov.ua/>.

Враховуючи здійснений розподіл навчального часу за лекційними, практичними заняттями та самостійною роботою, доцільно розробити методичні вказівки щодо вивчення кожної теми дисципліни за кредитним модулем. Слід врахувати необхідність набуття студентами навичок щодо складання локальних нормативних актів, які регламентують корпоративні відносини, та процесуальних документів щодо захисту корпоративних прав.

Х. Засоби діагностики успішності навчання

Форми контролю навчальних здобутків студентів денної форми навчання за темами становлять усні відповіді, відповіді на тестові завдання, розв'язання ситуаційних завдань, підготовка реферату. Студентами виконується також модульна контрольна робота. У разі не набрання необхідної кількості балів студент складає залік, виконуючи залікову роботу. Рейтингова система оцінювання студентів денної форми навчання наводиться в додатку 5.

Форми контролю навчальних здобутків студентів заочної форми навчання за темами становлять виконання завдань під час самостійної роботи, виконання домашньої контрольної роботи (варіанти наводяться в додатку 2). Студентами виконується також залікова робота, яка складається з теоретичних питань, що виносяться на залік (додаток 3) та виконання тестових завдань, зразки яких наводяться в додатку 4.

XI. Рекомендована література

Базова:

1. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 18. – Ст. 144.
2. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 40. – Ст. 356.
3. Закон України “Про акціонерні товариства” від 17.09.2008 року за № 514-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2008. – №№ 50–51. – Ст. 384.
4. Закон України “Про господарські товариства” від 19.09.1991 р. № 1576-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 49. – Ст. 682.
5. Корпоративне право: навчальний посібник / О. В. Гарагонич, С. М. Грудницька, Е. Е. Бекірова, Ю. М. Бесага [та ін.]; за заг. ред. О. В. Гарагонича, С. М. Грудницької. – К. : Видавничий дім “Слово”, 2014. – 344 с.
6. Корпоративне право України [текст] : Навчальний посібник для підготовки до іспитів. – К. : “Центр учбової літератури”, 2013. – 256с.
7. Лукач І. Теоретичні проблеми правового регулювання корпоративних відносин в Україні: монографія / І.Лукач. – К., Ліра – К, 2015. – 432с.
8. Смітюх А. В. Корпоративне право у схемах : навчальний посібник / А. В. Смітюх. – Одеса: Одеський національний університет імені І. І. Мечникова, 2017. – 322 с.
9. Постанова Пленуму Вищого господарського суду України від 25.02.2016 № 4 «Про деякі питання практики вирішення спорів, що виникають з корпоративних правовідносин» // <http://zakon.rada.gov.ua>.

Допоміжна:

1. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI // <http://zakon.rada.gov.ua>.
2. Господарський процесуальний кодекс України від 06.11.1991 р. № 1798-XII // <http://zakon.rada.gov.ua>
3. Кодекс адміністративного судочинства України від 06.07.2005 р. № 2747-IV // <http://zakon.rada.gov.ua>.
4. Цивільний процесуальний кодекс України від 18.03.2004 р. № 1618-IV // <http://zakon.rada.gov.ua>.
5. Закон України “Про державне регулювання ринку цінних паперів в

Україні” від 30.10.1996 р. № 448/96-ВР // <http://zakon.rada.gov.ua>.

6. Закон України “Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань” від 15.05.2003 р. № 755-IV // <http://zakon.rada.gov.ua>.

7. Закон України “Про кооперацію” від 10.07.2003 р. № 1087-IV // <http://zakon.rada.gov.ua>.

8. Закон України. «Про Фонд державного майна України» від 9.12.2011 р // <http://zakon.rada.gov.ua>.

9. Закон України “Про режим іноземного інвестування” від 19.03.1996 р. № 93/96-ВР // <http://zakon.rada.gov.ua>.

10. Закон України “Про управління об’єктами державної власності” від 21.09.2006 р. № 185-V // <http://zakon.rada.gov.ua>.

11. Закон України від 16.06.2011 р. «Про особливості управління об’єктами державної власності в оборонно-промисловому комплексі» // <http://zakon.rada.gov.ua>.

12. Закон України “Про холдингові компанії в Україні” від 15.03.2006 р. № 3528-IV // <http://zakon.rada.gov.ua>.

13. Постанова Кабінету Міністрів України “Про затвердження Методики оцінки державних корпоративних прав” від 02.08.1999 р. № 1406 // <http://zakon.rada.gov.ua>.

14. Постанова Кабінету Міністрів України “Про затвердження Основних концептуальних підходів до підвищення ефективності управління корпоративними правами держави” від 11.02.2004 №155 // <http://zakon.rada.gov.ua>.

15. Постанова Кабінету Міністрів України “Про управління корпоративними правами держави” від 15.05.2000 №791 // <http://zakon.rada.gov.ua>.

16. Постанова Кабінету Міністрів України “Про формування і ведення Реєстру корпоративних прав держави” від 23.10.2003 р. № 1679 // <http://zakon.rada.gov.ua>.

17. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку утворення державної холдингової компанії» від 22.08.2012 № 773 // <http://zakon.rada.gov.ua>.

18. Постанова Кабінету Міністрів України «Деякі питання управління корпоративними правами держави» від 30 жовтня 2014 р. № 678 // <http://zakon.rada.gov.ua>.

19. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про визначення органу управління державною часткою у статутному капіталі Центрального депозитарію цінних паперів» від 07.11.2013 № 880-р// <http://zakon.rada.gov.ua>.

20. Указ Президента України “Про Положення про Державне агентство України з управління державними корпоративними правами та майном” від 13.04.2011 р. № 451/2011 // <http://zakon.rada.gov.ua>.

21. Рішення Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку “Про затвердження Принципів корпоративного управління” від 22.07.2014 р. №

955 // <http://zakon.rada.gov.ua..>

22. : Рішення Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку «Про порядок застосування частини першої статті 54 Закону України "Про акціонерні товариства" щодо переобрання голови наглядової ради акціонерного товариства» від 23.02.2010 р. N 234 // <http://www.nssmc.gov.ua/activities/corpmanagement>.

23. Рішення Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку «Про порядок застосування окремих норм Закону України "Про акціонерні товариства" щодо порядку обрання членів наглядової ради акціонерного товариства шляхом кумулятивного голосування» від 23 лютого 2010 року N 305) // <http://www.nssmc.gov.ua/activities/corpmanagement>.

24. Рішення Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку «Про порядок застосування пункту 14 статті 2, статті 35 та частини сьомої статті 38 Закону України "Про акціонерні товариства" щодо повідомлення про проведення загальних зборів акціонерного товариства» від 16 березня 2010 року N 307 // <http://www.nssmc.gov.ua/activities/corpmanagement>.

25. Рішення Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку «Про порядок застосування розділу XII Закону України "Про акціонерні товариства" щодо здійснення обов'язкового викупу акціонерним товариством розміщених ним акцій» від 10 серпня 2010 року N 1264) // <http://www.nssmc.gov.ua/activities/corpmanagement>.

26. Рішення Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку «Про затвердження Порядку нагляду за реєстрацією акціонерів, проведенням загальних зборів, голосуванням та підбиттям його підсумків на загальних зборах акціонерних товариств» від 25.10.2012 № 1518 // Офіційний вісник України від 07.12.2012, 2012 р., № 91, стор. 135, стаття 3710

27. Рішення Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку «Про затвердження Порядку призначення довіреної особи, якій передається право брати участь у голосуванні за акціями Центрального депозитарію цінних паперів» від 16.04.2013 № 598 // <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/main>.

28. Рішення Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку «Про затвердження Порядку збільшення (зменшення) статутного капіталу публічного або приватного акціонерного товариства» від 14.05.2013 № 822// Офіційний вісник України від 18.06.2013, 2013 р., № 43, стор. 45, стаття 1552.

29. Рішення Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку «Про затвердження Порядку анулювання викуплених акціонерним товариством акцій без зміни розміру статутного капіталу: від 06.08.2013 № 1415 // Офіційний вісник України від 04.10.2013, 2013 р., № 74, стор. 93, стаття 2749.

30. Наказ Фонду державного майна України “Про затвердження Типової форми договору доручення на виконання функцій з управління пакетом акцій, що належить державі” від 01.03.2004 р. № 383 // Офіційний вісник України. – 2004. – № 13. – 926.

31. Наказ Фонду державного майна України “Про затвердження Типової генеральної угоди про передачу повноважень на

здійснення функцій управління корпоративними правами держави уповноваженим органам управління” від 20.11.2013 р. № 1968/24500 //Офіційний вісник України. – 2013. – № 93. – 3456.

32. Постанова Пленуму Верховного Суду України «Про практику розгляду судами корпоративних спорів» від 24.10.2008 р. № 13 // Юридичний вісник України. – 2008. – №№ 1–2.

33. Лист Вищого адміністративного суду від 28.09.2009 р. № 1271/13/13-09 «Щодо господарських товариств, засновником (учасником) яких виступають акціонерні компанії, 100 відсотків акцій яких належать державі (державні акціонерні компанії)» // <http://zakon1.rada.gov.ua>.

34. Вінник О.М. Деякі проблеми визначення частки держави в статутному капіталі акціонерного товариства та розв’язання пов’язаних з цим конфліктів // Вісник Київського національного університету ім. Т. Шевченка. – 2009. – № 89. – С. 19-24. .

35. Вінник О.М. Зловживання корпоративними правами // Законодат. обеспечение экон. политики гос-ва и юрид. образование: мат-лы межд. научно-практ. конференции 16-17 апреля 2009 р.- Донецк, 2009. - 226-229.

36. Вінник О.М. Конфлікт інтересів в акціонерному товаристві // Юридичний вісник України. – 2009. - № 21. – С. 6 .

37. Вінник О.М. Науково-практичний коментар Закону України «Про акціонерні товариства». – К.: Юрінком Інтер, 2009. – 312 с. .

38. Вінник О.М. Співвідношення понять «корпоративні права в статутному капіталі» та «частка в статутному капіталі» // Юридичний вісник України. – 2009. - № 15. – С. 6 .

39. Воловик О.А. Інтереси господарських товариств: проблеми правового забезпечення в корпоративних відносинах: Монографія. - Луганськ, Вид-во СНУ ім. В.Даля, 2006. – 132 с.

40. Господарське право : підручник / Д. В. Задихайло. – Х., вид-во “Право”, 2012. – 696 с.

41. Дубовицкая Е.А. Европейское корпоративное право: Свобода перемещения компаний в Договоре о ЕС и в практике Европейского сообщества. - М.: Волтерс Клувер, 2004. – 224 с.

42. Жорнокуй Ю. М. Корпоративні конфлікти в акціонерних товариствах: цивільно- правовий аспект : монографія / Ю. М. Жорнокуй. – Х. : Право, 2015. – 532 с.

43. Ігнат'єва І.А., Гарафонова О.І. Корпоративне управління: Підручник, 2013 р. http://pidruchniki.ws/1045011752401/menedzhment/korporativne_upravlinnya_-_ignatyeva_ia.

44. Кібенко О. Р. Європейське корпоративне право на етапі фундаментальної реформи: перспективи використання європейського законодавчого досвіду у правовому полі України / Кібенко О. Р. – Х. : Страйд, 2005. – 432 с.

45. Кібенко О., Пендак Сарбах А. Право товариств (company law): порівняльно-правовий аналіз acquis Європейського Союзу та законодавства

України/ упоряд. Г. Друзенко, за наук. ред. О. Кібенко. – К.: Видавнича організація “Юстініан”, 2006. – 496 с.

46. Ковалишин О. Р. Судовий захист корпоративних прав : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.04 / О. Р. Ковалишин; Нац. акад. прав. наук України, НДІ приват. права і підприємництва. – К., 2013. – 20 с.

47. Корпоративне управління: Монографія / І. Спасибо-Фатєєва, О. Кібенко, В. Борисова; За ред. проф. І. Спасибо-Фатєєвої. – Х.: Право, 2007. – 500 с.

48. Корпоративное право: учеб. для студентов вузов, обучающихся по направлению “Юриспруденция” / отв. ред. И. С. Шиткина. – М.: Волтерс Клувер, 2008. – 648 с.

49. Кравчук В. М. Корпоративне право : Науково-практичний коментар законодавства та судової практики / Кравчук В. М. – К.: Видавництво “Істина”, 2008. – 720 с.

50. Кравчук В. М. Припинення корпоративних правовідносин в господарських товариствах : Монографія – Львів: Край, 2009. – 464 с.

51. Лукач І. Теоретичні проблеми правового регулювання корпоративних відносин в Україні: монографія / І. Лукач. – К., Ліра-К, 2015. – 432 с.

52. Особи: фізична особа, юридична особа / За ред. В. М. Кравчука. – Х.: Фактор, 2010. – 640 с.

53. Погрібний Д.І. Корпоративні права держави: поняття, підстави виникнення, механізм реалізації: Монографія. – Харків: Вид-во «ФІНН», 2009. – 168 с.

54. Судова практика Вищого господарського суду України. Справи зі спорів у сфері корпоративних правовідносин : [збірник] / [упоряд.: В. І. Татков та ін.]; за заг. ред. В. І. Таткова. – К.: Ін Юре, 2012. – 323 с.

55. Цивільно-правове регулювання корпоративних відносин у судовій практиці України / упорядники В.І.Борисова, І.П.Жигалкін, О.М. Сигіба та ін. – Х.: Право, 2013. – 552 с.

56. Янкова Е.С. Ответственность исполнительного органа предпринимательской организации // Проблемы здійснення і захисту корпоративних прав: Збірник тез та наукових повідомлень учасників (м. Херсон – 31 жовтня – 01 листопада 2008 року): Науково-практичний стіл / Ред. кол. В.В. Луць, І.Е.Берестова. – К., 2009. – С. 136-144.

Інформаційні ресурси

1. <http://rada.gov.ua/>
2. <http://nau.kiev.ua/>
3. <http://reyestr.court.gov.ua/>
4. <http://vgsu.arbitr.gov.ua/>
5. <http://nbuv.gov.ua/>
6. www.corporation.com.ua

Додаток 1

Орієнтовні теми рефератів:

1. Проблеми вдосконалення корпоративного законодавства.
2. Порівняльна характеристика корпоративних прав учасників господарських товариств від прав членів кооперативних організацій.
3. Порівняльна характеристика прав засновника унітарної корпорації -невласника з корпоративними правами учасника господарського товариства.
4. Особливості правового становища власника контрольного пакету акцій/відповідної частки в статутному капіталі корпорації.
5. Поняття та види переважних прав учасників корпорацій.
6. Поняття кваліфікованої меншості в корпораціях і правові механізми захисту їх прав та законних інтересів.
7. Правові механізми захисту інтересів кредиторів та учасників корпорацій, не згодних з її реорганізацією.
8. Обставини, що спричиняють особливості правового становища окремих видів корпорацій.
9. Державне підприємство і державне господарське об'єднання: порівняльна характеристики.
10. Холдингова компанії та її корпоративні підприємства: основні засади взаємодії
11. і Правовий режим майна державної холдингової компанії та механізми її впливу на корпоративні підприємства.
12. Співвідношення державного регулювання корпоративних відносин з саморегулюванням.
13. Особливості правового становища корпорацій однієї особи.
14. Корпоративне управління у праві Європейського Союзу.
15. Регулювання груп компаній на рівні Європейського Союзу.

Додаток 2

ЗАВДАННЯ НА ДКР

Варіант 1

1. Порівняти правове становище повних учасників та вкладників командитного товариства з посиланням на нормативно-правові акти України
2. *Розв'язати ситуаційні завдання з посиланням на чинне законодавство:*

2.1. Громадянин Н., учасник ТОВ «А» звернувся до суду з позовом про зобов'язання ТОВ «А» надати інформацію про діяльність Товариства, зокрема, документи фінансової звітності за 2010–2014 роки; договір оренди або акт на право власності на земельну ділянку у м. Харкові; копію технічного паспорта будівлі та проект будівництва нерухомості; розшифровку витрат відповідача на капітальне будівництво на останню звітну дату; розшифровку нематеріальних активів Товариства на останню звітну дату; перелік основних засобів, які знаходяться на балансі Товариства, станом на останню звітну дату та зобов'язання Товариства допустити до перевірки інформації та наданих документів аудиторську компанію, яка буде обрана позивачем. ТОВ «А», отримавши два листи позивача з вимогою надати вищевказану інформацію, ніяк на них не відреагували.

На Вашу думку, яке рішення повинен прийняти суд? В якому обов'язі господарське товариство повинно надавати інформацію учаснику такого товариства?

2.2. До суду звернувся акціонер з позовом про визнання недійсним рішення загальних зборів приватного акціонерного товариства з мотивів порушення порядку скликання загальних зборів: у порушення ст. 41 Закону України «Про господарські товариства», статті 35 Закону України «Про акціонерні товариства» повідомлення про скликання загальних зборів не було надруковано у місцевому друкованому органі.

У ході розгляду справи суд встановив, що позивач отримав персональне повідомлення про скликання загальних зборів і був присутнім на загальних зборах.

Чи було допущено порушення порядку скликання загальних зборів? Чи були порушені права позивача? Яке рішення повинен прийняти суд?

Вид товариства → Характеристика ↓	Акціонерне товариство	Товариство з обмеженою відповідальністю	Товариство з додатковою відповідальністю	Повне товариство	Командитне товариство
Вид установчого документу					
Мінімальний розмір статутного (складеного) капіталу товариства					
Чи існують будь-які персональні,					

кількісні чи інші обмеження відносно участі в складі засновників (акціонерів, учасників)? Які?					
Структура органів управління товариством					
Порядок відступлення своєї частки (її частини) у статутному (складеному) капіталі товариства					
Відповідальність засновників (акціонерів, учасників) за зобов'язаннями товариства					
Підстави виключення зі складу засновників (акціонерів, учасників)					

Варіант 2

1. Вказати спільні та відмінні риси публічних та приватних акціонерних товариств з посиланням на норми Закону України «Про акціонерні товариства».

2. *Розв'язати ситуаційні завдання з посиланням на чинне законодавство:*

2.1. Яценко М. І. – учасник Товариства з обмеженою відповідальністю «А», якому відповідно до статуту належить частка у статутному капіталі обсягом 20 відсотків статутного капіталу, додатково інвестував у товариство грошові кошти та інші майнові цінності. При цьому зміни до статуту не вносились. Через деякий час учасник поставив питання про збільшення його частки у статутному капіталі. Питання про це було на вимогу учасника включено до порядку денного зборів учасників товариства, але рішення з нього прийнято не було. Тоді учасник звернувся до суду з позовом про збільшення його частки та спонукання товариства внести зміни до статуту.

Чим (де) визначається розмір часток учасників товариства з обмеженою відповідальністю у статутному капіталі товариства? За яких умов додаткові інвестиції учасників у товариство збільшують їх частки інвестора у статутному капіталі товариства? Яке рішення повинен прийняти суд?

2.2. Акціонер, який придбав пакетом акцій обсягом 2 відсотків голосів, звернувся до товариства з вимогою надати йому для ознайомлення такі документи:

- баланси та звіти про фінансові результати діяльності товариства за останні 5 років;
- договори, укладені товариством протягом останніх 3 років;
- штатний розпис та відомості про працівників товариства, розміри їх посадових окладів;
- протоколи засідання правління акціонерного товариства за останні 2 роки;
- протоколи загальних зборів акціонерів за останні 2 роки.

Що означає право акціонера (учасника господарського) товариства на інформацію? Надання яких відомостей може вимагати акціонер в силу свого права на інформацію про діяльність товариства? Чи може акціонер вимагати надання йому інформації про діяльність товариства за період, коли він ще не був акціонером?

Вид товариства →	Акціонерне товариство	Товариство з обмеженою відповідальністю	Товариство з додатковою відповідальністю	Повне товариство	Командитне товариство
Характеристика ↓					
Вид установчого документу					
Мінімальний розмір статутного (складеного) капіталу товариства					
Чи існують будь-які персональні, кількісні чи інші обмеження відносно участі в складі засновників (акціонерів, учасників)? Які?					
Структура органів управління товариством					
Порядок відступлення своєї частки (її частини) у статутному (складеному) капіталі товариства					
Відповідальність засновників (акціонерів,					

учасників) за зобов'язаннями товариства					
Підстави виключення зі складу засновників (акціонерів, учасників)					

Додаток 3

ПИТАННЯ НА ЗАЛІК

1. Поняття «корпорація» та його етимологія.
2. Основні ознаки та види корпорацій.
3. Поняття, предмет та принципи корпоративного права.
4. Поняття та правова природа корпоративних правовідносин.
5. Правові підстави виникнення та припинення корпоративних правовідносин.
6. Елементи корпоративних правовідносин.
7. Суб'єкти корпоративних правовідносин.
8. Об'єкти корпоративних правовідносин.
9. Джерела корпоративного права, їх характеристика.
10. Значення локальних (корпоративних) нормативних актів.
11. Поняття та класифікація корпоративних прав.
12. Порядок виникнення та припинення корпоративних прав та обов'язків учасника господарського товариства.
13. Зміст корпоративних прав.
14. Межі здійснення корпоративних прав.
15. Право на участь в управлінні товариством.
16. Право на одержання прибутку (дивідендів) товариства.
17. Право учасника одержувати інформацію про діяльність товариства.
18. Право на одержання частки активів при ліквідації товариства.
19. Поняття корпоративних обов'язків та їх виконання.
20. Поняття корпоративного управління.
21. Загальна характеристика принципів корпоративного управління.
22. Національні кодекси корпоративної поведінки.
23. Відповідність законодавства України принципам корпоративного управління.
24. Моделі корпоративного управління.
25. Поняття корпоративного контролю.
26. Конфлікт інтересів у корпоративних правовідносинах.
27. Поняття та класифікація органів управління господарського товариства.
28. Формування та компетенція органів господарським товариством.
29. Загальні збори учасників господарських товариств.
30. Порядок повідомлення учасників про проведення загальних зборів.
31. Порядок здійснення представництва учасників на загальних зборах.
32. Порядок голосування та прийняття рішення на загальних зборах учасників.

33. Виконавчі органи господарських товариств.
34. Характеристика одноособового виконавчого органу.
35. Колегіальний виконавчий орган та порядок прийняття ним рішень.
36. Компетенція виконавчих органів.
37. Функції наглядової ради господарського товариства.
38. Порядок обрання членів наглядової ради.
39. Порядок прийняття рішень наглядовою радою.
40. Контроль за діяльністю органів господарського товариства.
41. Ревізійна комісія господарського товариства.
42. Аудит та порядок його проведення.
43. Повноваження посадових осіб господарських товариств.
44. Відповідальність посадових осіб органів управління.
45. Специфіка корпоративного управління в холдингах.
46. Джерела формування майна господарської корпорації.
47. Склад майна господарської корпорації.
48. Фонди та резерви господарських корпорацій.
49. Статутний капітал: поняття, функції; порядок формування.
50. Порядок зміни (збільшення, зменшення) статутного капіталу.
51. Поняття відповідальності в корпоративних правовідносинах.
52. Характеристика відповідальності господарського товариства як корпорації.
53. Відповідальність учасників господарського товариства.
54. Особливості відповідальності членів органів управління господарських товариств.
55. Інститут відповідальності в товаристві однієї особи.
56. Основні та дочірні товариства: питання відповідальності.
57. Поняття корпоративних прав держави.
58. Підстави виникнення корпоративних прав держави.
59. Порядок здійснення державою своїх корпоративних прав.
60. Специфіка корпоративного управління в акціонерних товариствах, акції якого належать державі.
61. Оцінка корпоративних прав держави.
62. Захист корпоративних прав держави.
63. Органи з управління корпоративними правами держави.
64. Правова природа та види корпоративних конфліктів та корпоративних спорів.
65. Особливості порядку розгляду корпоративних конфліктів.
66. Поняття захисту корпоративних прав.
67. Характеристика форм захисту корпоративних прав.
68. Самозахист корпоративних прав.
69. Судова та позасудові форми захисту корпоративних прав.
70. Способи та засоби захисту корпоративних прав.
71. Зловживання правом на захист у корпоративних правовідносинах.
72. Поняття та основні види корпорацій у континентальній системі права зарубіжних країн.

73. Джерела корпоративного права зарубіжних країн континентальної системи права.
74. Особливості правового становища змішаних видів торгових товариств у континентальній системі права.
75. Поняття корпорації та класифікація компаній за правом Великобританії та США.
76. Джерела корпоративного права Великобританії та США.
77. Британська система реєстрації компаній.
78. Корпоративне право Європейського Союзу та етапи його розвитку.
79. Джерела корпоративного права Європейського Союзу.
80. Основи функціонування системи реєстрації товариств за правом Європейського Союзу.

Додаток 4

Тестові завдання

1.3 яких питань, що розглядаються загальними зборами товариства з обмеженою відповідальністю, рішення вважається прийнятим, якщо за нього проголосують учасники, що володіють у сукупності більш як 50 відсотками загальної кількості голосів учасників товариства:

- а) виключення учасника з товариства;
- б) встановлення розміру, форми і порядку внесення учасниками додаткових вкладів;
- в) визначення форм контролю за діяльністю виконавчого органу, створення та визначення повноважень відповідних контрольних органів.
- г) з усіх вище перерахованих питань.

2. Проведення загальних зборів акціонерів у формі заочного опитування можливе:

- а) у випадках, передбачених статутом акціонерного товариства;
- б) у випадках, передбачених статутом акціонерного товариства з кількістю акціонерів не більше 50 осіб;
- в) у випадках, передбачених статутом акціонерного товариства з кількістю акціонерів не більше 25 осіб;
- г) у випадках, передбачених статутом акціонерного товариства з кількістю акціонерів не менше 50 осіб;
- г) у випадках, передбачених статутом акціонерного товариства з кількістю акціонерів не менше 25 осіб.

3. Які з нижченаведених ГК належать до некомерційних, прибуток яких не може розподілятися між учасниками/членами:

- а). Державне акціонерне товариство.
- б) Кредитна спілка.
- в) Господарське об'єднання.
- г) Фондова біржа.

4. Якими рисами подібні акціонерні товариства та кооперативи:

- а) Порядок створення.

- б) Встановлення вимог до мінімального розміру статутного капіталу.
- в) Правовим статусом акціонерів/членів.
- г) Системою органів управління.
- д) Принципом розподілу прибутку між учасниками ГК.

5. Чим відрізняється порядок управління в господарських товариствах, що належать до об'єднань капіталів, та в кооперативі:

- а) Управління здійснюється за допомогою системи органів.
- б) Можливість формування одноособового чи колегіального виконавчого органу.
- в) Різні принципи голосування на загальних зборах.
- г) Можливість, а у передбачених законом випадках – обов'язковість, формування наглядової ради.

6. Розпорядником реєстру корпоративних прав держави є:

- а) Кабінет Міністрів України;
- б) Фонд державного майна України;
- в) Державний комітет зі статистики;
- г) всі вище перераховані суб'єкти.

7. У випадку якщо корпоративні права держави перевищують 50 відсотків статутного фонду господарської організації, до складу ревізійної комісії, крім представників уповноваженого органу управління, входить:

- а) представник Кабінету Міністрів України;
- б) представник Міністерства фінансів України;
- в) представник Головного контрольно-ревізійного управління України;
- г) представник Міністерства економіки України;
- г) представник Державної податкової адміністрації України.

8. Суб'єктами, які здійснюють функції з управління корпоративними правами держави, відповідно до чинного законодавства України, є:

- а) центральний орган виконавчої влади;
- б) уповноважені особи;
- в) господарські структури;
- г) всі вищезазначені суб'єкти.

9. Суд може визнати недійсним установчий документ за наявності одночасно таких умов:

- а) на момент розгляду справи його положення не відповідають вимогам законодавства;
- б) визнання установчого документу, як такого, що порушує публічний порядок (ст. 228 Цивільного кодексу України);
- в) допущені при їх прийнятті та затвердженні порушення не можуть бути усунуті;
- г) відповідні положення установчих документів порушують права та законні інтереси позивачів;
- г) серед вищенаведеного немає правильної відповіді.

10. Безумовною підставою для визнання недійсними рішень загальних зборів в силу прямої вказівки закону є:

а) прийняття загальними зборами рішення за відсутності кворуму для проведення загальних зборів чи прийняття рішення;

б) акціонери (учасники) товариства, що в сукупності володіють не менше ніж 10% простих акцій (часток), були позбавлені можливості взяти участь у загальних зборах;

в) прийняття загальними зборами рішень з питань, не включених до порядку денного загальних зборів товариства;

г) акціонери (учасники) товариства, що в сукупності володіють не менше ніж 40% простих акцій (часток), були позбавлені можливості взяти участь у загальних зборах;

г) прийняття загальними зборами рішення про зміну статутного капіталу товариства, якщо не дотримана процедура надання акціонерам (учасникам) відповідної інформації.

Додаток 5

Рейтингова система оцінювання результатів навчання студентів денної форми навчання

Рейтинг студента з дисципліни складається з відповідних балів, які він отримує за:

1. Відповідь на семінарському занятті (за умови, що на одному семінарському занятті опитуються всі студенти)
2. Самостійна робота, підготовка конспекта із самостійною роботою.
3. Ведення конспекту лекцій
4. Виконання контрольної роботи
5. Підготовка індивідуального завдання .

Система рейтингових (вагових) балів та критерії оцінювання:

1. Робота на семінарських заняттях:

Відповіді:

Ваговий бал – 5, максимальна кількість балів на всіх семінарських заняттях дорівнює 40 балів (5 балів × 8 занять = 40 балів), де:

5 балів – «відмінно» - студент демонструє міцні знання навчального матеріалу в заданому обсязі, дає певну обґрунтовану відповідь.

4 бала – «добре» - студент допускає несуттєві неточності.

1-3 бали – «задовільно» - студент засвоїв основний теоретичний матеріал, але допускає суттєві неточності, не може належно відповісти на уточнюючі запитання.

0 балів – «незадовільно» - студент дає відповідь не по суті; вкрай обмежена відповідь.

2. Самостійна робота, ведення конспекту самостійної роботи 8 тем×4=32 бали.

3. Ведення конспекту лекцій – 8 тем×1 бал =8 балів.

4. Виконання індивідуального завдання – 8 балів

Виконане індивідуальне завдання оцінюється за кількома критеріями: змістовність, обґрунтованість, виступ студента, оформлення доповіді. Кожен критерій має ваговий бал – 2 (4 критерії \times 2 бали = 8 балів)

5. Виконання контрольної роботи – ваговий бал -12 балів. :

Під час проведення модульної контрольної роботи кожен студент отримує варіант, який включає два теоретичних питання та два тестові завдання. За кожне із теоретичних питань студент отримує по 5 балів. Кожне з тестових завдань оцінюється по одному балу.

За обґрунтовану відповідь на кожне теоретичне питання студент може отримати по 5 балів, якщо він глибоко та всебічно розкрив зміст питань, критично підійшов до аналізу матеріалу, а саме висловив власну позицію, застосував всі необхідні правові джерела або за необхідності доктринальні позиції сучасних вчених.

Студент отримує 4 бали за питання теоретичного характеру, якщо він критично підійшов до аналізу матеріалу, дав позитивні та аргументовані відповіді на поставленні питання, але при цьому продемонстрував певну кількість неточностей. При цьому робота містить одну-дві логічні помилки.

Студент отримує 1-3 бали за питання теоретичного характеру, якщо робота студента містить набір неструктурованих речень, які не мають правового змісту. При цьому робота містить логічні, стилістичні помилки.

При повному розкритті двох теоретичних питань студент отримує максимальну кількість балів – 10.

Студент отримує 1 бал за тестове завдання в разі обрання правильного варіанту відповіді, який може бути лише один.

В результаті підсумування балів по всіх завданнях виставляється сумарна оцінка за модульну контрольну роботу. При повному розкритті теоретичних питань та обранні правильних варіантів відповіді у тестових завданнях максимальна кількість балів, які студент може отримати за виконання модульної контрольної роботи складає 12 балів.

Сума вагових контрольних заходів протягом семестру:

$$R_K = 40 + 32 + 8 + 8 + 12 = 100 \text{ балів}$$

Попередня рейтингова оцінка з кредитного модуля має бути не менше 0,4R (тобто 40 балів), інакше студент до заліку не допускається.

Студенти, які набрали протягом семестру рейтинг з кредитного модуля менше 0,6R (60 балів), зобов'язані виконати залікову контрольну роботу.

Студенти, які набрали протягом семестру необхідну кількість балів ($R_D \geq 0,6R$), мають можливості:

1) отримати залікову оцінку (залік) «автоматом» відповідно до набраного рейтингу.

Для отримання студентом оцінок (традиційних та ECTS) його рейтингова оцінка переводиться згідно з таблицею:

Значення рейтингу з кредитного модуля		Оцінка ECTS	Традиційна оцінка
	Підсумковий рейтинг		

$0,95 R \leq R_D$	95-100	A	відмінно
$0,85 R \leq R_D < 0,95 R$	85-94	B	добре
$0,75 R \leq R_D < 0,85 R$	75-84	C	добре
$0,65 R \leq R_D < 0,75 R$	65-74	D	задовільно
$0,6 R \leq R_D < 0,65 R$	60-64	E – задовольняє мінімальні критерії	задовільно
$R_D < 0,6 R$	< 60	F_x – незадовільно	незараховано
$R_D < 0,4 R$	< 40	F – незадовільно (потрібна додаткова робота)	недопущений

2) виконувати залікову контрольну роботу з метою підвищення оцінки.

У разі отримання оцінки, що є вищою за оцінку «автоматом» з рейтингу, студент отримує оцінку за результатами залікової контрольної роботи.

У разі отримання оцінки, що є нижчою за оцінку «автоматом» з рейтингу, попередній рейтинг студента з дисципліни скасовується (анулюється) і він отримує оцінку тільки за результатами залікової контрольної роботи.